Алатау

Қоғамдық-саяси газет / Общественно-политическая газета

Газет 2000 жылдан шыға бастады

№ 48 (1155)

01.12.2023

alatau.offset@mail.ru
alatau.aqparat
alatau_gazeti

БРИФИНГ

КӨЛІК ИЕЛЕРІНЕ НЕ ҮШІН АЙЫППҰЛ САЛЫНАДЫ?

ҚЫС АЙЫНЫҢ АЛҒАШҚЫ КҮНІ ТЕМІР ТҰЛПАР ДӨҢГЕЛЕГІН ҚЫСҚА ДАЙЫНДАМАҒАН ЖҮРГІЗУШІЛЕР 5 АЕК КӨЛЕМІНДЕ АЙЫППҰЛ ТӨЛЕЙДІ.

Бұл көрсеткіш биылғы жылдың соңына дейін сақталып, 2024 жылдың алғашқы күнінен бастап салық саны артады. Бұл туралы

Б. Құранбек атындағы Журналистер үйінде өткен брифингте Жетісу облысы ІІД әкімшілік полиция басқармасының басшысы Диас Айнақұлов баяндады.

Спикердің айтуынша, желтоқсан айында жазғы дөңгелекпен жүрген көлік иелері 17 250 теңге айыппұл төлесе, қаражат саны жаңа жылдан бастап 18 460 теңгеге ұлғаймақ.

«Автомобиль жолдары мен жол құрылыстарын кешенді зерттеу аясында полиция департаменті әкімдікпен бірлесіп, жол және коммуналдық шаруашылық ұйымдарының қысқы кезеңде көлік жолдарын күтіп ұстау дайындығына комиссиялық тексеру жүргізілуде.Тексеру кезінде арнайы жол техникасының жай-күйіне және инертті (тайғаққа қарсы) материалдың болуына баса назар аударылады», – деді спикер.

Баяндамашының сөзінше, өткен қыс мезгіліндегі деректерге сүйенсек, облыста жазғы дөңгелекпен жүру бойынша 500-ден астам құқық бұзушылық тіркелген. Оның 30-ы жол-көлік оқиғасына әкеп соққан. *«Қазіргі уақытта қысқы жолдарды күтіп ұстауға 436 техника, 17669 тонна құм және 1505 тонна тұз бөлінген. Облыстық полиция департаменті қыс мезгілінің басталуына байланысты жолдарда аса сақ болуға, әрі белгіленген жылдамдықты қатаң сақтауға шақырады. Жол мен метрологиялық жағдайларды ескере отырып, қауіпсіз арақашықтық пен жанама аралықты сақтауды ұсынады. Алыс сапарға шықпас бұрын көлігіңіздің техникалық жағдайына және жазғы дөңгелектердің қысқыға ауысуына баса назар аударуыңыз қажет»*, – дейді Диас Айнақұлов.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

БАСПАСӨЗ-2024

«АЛАТАУ» қоғамдық-саяси газетіне жазылу жалғасуда

ЖАЗЫЛУ БАҒАСЫ:

редакция арқылы
1 жылға – 3640 теңге.
облыстық маңызы бар қалалар үшін "Қазпошта" арқылы
1 жылға – 4477,20 теңге.
ауыл тұрғындары үшін
на год – 4700,80 теңге.

Продолжается подписка на общественно-политическую газету «АЛАТАУ»

ЦЕНА ПОДПИСКИ:

с редакции
на год – 3640 тенге.
для города областного значения через "Казпочту"
на год – 4477,20 тенге.
для сельского населения
на год – 4700,80 тенге.

Индексі: 15534

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

МЕДИЦИНА

Жаңа ФАП ел игілігіне берілді

Осыған дейін Алакөл ауданы бойынша Байзерек, Қарлығаш, Ынталы ауылдарында блокті-модульдік медициналық ғимараттар халық игілігіне берілсе, енді бұл қатарға Қамысқала ауылы да қосылды.

Аудан орталығынан шалғай жатқан бұл ауылдың тұрғындары енді бұрынғы ескі ғимараттың орнына жаңа фельдшерлік-акушерлік пунктте ем алатын болады. Бұл туралы Жетісу облысы әкімінің баспасөз қызметі хабарлады.

Алакөл аудандық әкімдігінің мәліметінше, аудан орталығынан 60 шақырым қашықтықта орналасқан Қамысқала ауылдық округінде 840 адам тұрады. Ауылдағы дәрігерлік амбулатория 1978 жылы салынған, кезінде балық зауытына қарасты ғимарат болған. Ауыл тұрғындарының сапалы медициналық ем алуына жағдай жасау мақсатында жаңа нысанның құрылысына жергілікті бюджеттен 143 млн. теңге бөлініп, ФАП тұрғызылды. Нысанды «Голден Строи» ЖШС мердігер компаниясы салды. Ондағы арнайы бөлмелер қажетті құралдармен жабдықталған. Медициналық мекеме бір ауысымда 15 емделушіге медициналық көмек көрсете алады.

Аудандық орталық аурухана директоры Асхат Бұтабаевтың сөзінше, бұрынғы ғимарат тиісті талаптарға сәйкес келмеген. Ем жасауға қолайсыздық туғызғандықтан әрі материалдық-техникалық базасы да тозып тұрғандықтан заман талабына сай, сапалы дәрігерлік көмек көрсетуге лайықталған фельдшерлік пункт салыныпты. – *Мұнда қазір жұмысшыларды қоспағанда 4 білікті маман – 1 фельдшер, 1 акушер, 2 медбике қызмет көрсетеді,* – дейді ол.

Сондай-ақ, мұнда ауыл тұрғындары алғашқы медициналық-санитарлық көмек, екпе ектіру, скрининг, акушерлік және ЭКГ аппаратына жүрек қағысын тексерту секілді қызметтер бойынша ем-дом ала алады. Оған қоса аудандық орталық ауруханадан арнайы білікті мамандар белгіленген кестеге сәйкес ауылға келіп, тұрғындардың денсаулығын қарайды.

Қамысқалалықтар бұл жайдарман жаңалықты қуана қабылдады.

Алакөл ауданында 56 елді мекенде 75 мыңға жуық халық бар. Оларға қолжетімді әрі сапалы медициналық қызмет көрсету үшін 2024 жылы Екпінді, Жайпақ, Қайнар ауылдарына фельдшерлік-акушерлік пункт салу, 5 елді мекенде блокты-модульді нысандар салу жоспарлануда. Ал жалпы облыс бойынша жергілікті бюджет есебінен биыл 21 блокты-модульдік медициналық пункт орнатылса, жыл соңына дейін тағы 6-уы, ал 2025 жылға дейін 35-і тұрғызылады. Сондай-ақ «Ауылдық денсаулық сақтауды жаңғырту» ұлттық жобасы аясында 2025 жылға дейін құны 11 млрд. теңге болатын 59 нысанның құрылысын жүргізу көзделіп отыр.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

МЕКТЕБІҢДЕ НЕ ЖАҢАЛЫҚ?

НАЗАРБАЕВ ЗИЯТКЕРЛІК МЕКТЕБІНІҢ ЕРІКТІЛЕРІ ҮЗДІК АТАНДЫ

Талдықорған қаласындағы Назарбаев Зияткерлік мектебінің еріктілері Жетісу облысы бойынша үздік атанды.

Мектепшілік «Қамқор» әлеуметтік жобасы «Үздік орта білім беру ұйымының волонтерлік бастамашыл тобы» номинациясына ие болды. Жас еріктілер командасына диплом және 100 мың теңге ақшалай сертификат табыс етілді.

Талдықорған қаласындағы Салтанат сарайында «Үздік волонтер» сыйлығына үміткерлерді марапаттау рәсімі өтті. Жетісудың үздік волонтерлері лайықты алғыстарын алды. Шараны «Аяулы-Алақан» қоғамдық бірлестігі ұйымдастырды. Байқауға 30-дан астам ең белсенді волонтерлар мен ұйымдар қатысты.

– *Біздің «Қамқор» әлеуметтік жобамыз мектеп ашылғаннан бері жұмыс істеп келе жатыр. Біз «Айналайын» балалар үйінің тәрбиеленушілеріне ағылшын және қазақ тілдерін үйретеміз. Бұл жай ғана жоба емес, бұл үлкен өмір мектебі. Мектеп оқушысы ретінде мейірімділік пен мейірімділік, достық пен жанашырлық, қолдау мен тәрбие сияқты құндылықтардың қаншалықты маңызды екенін түсінесін. Жобамыздың үздіктердің бірі болғанына өте қуаныштымыз* – дейді жоба үйлестірушісі, 11 сынып оқушысы Ардана Бибатыр.

Бұл байқау облыстың волонтерлік қоғамдастығы өміріндегі жарқын оқиғаға айналды және бізде белсенді, қамқор адамдар көп екенін көрсетті.

Педагог-ұйымдастырушы куратор Жанар Оразбаева еріктілік – жастардың белсенділігін көрсетіп қана қоймай, адамдарға көмек беріп, тәжірибе жинауға, өмірлік маңызды дағдыларды дамытып, өзөзін қалыптастырып, болашақтың кірпішін қалау үшін, әрі әлемді жаңа қырынан тануға мүмкіндік беретін бірден-бір игі шара екенін айтады.

НАЗАР!

ЖЕТІСУ ОБЛЫСЫНЫҢ КӘСІПКЕРЛЕРІ БӨЛШЕК САЛЫҚ МӨЛШЕРЛЕМЕСІН 4 ПАЙЫЗДАН 2 ПАЙЫЗҒА ДЕЙІН ТӨМЕНДЕТУ ТУРАЛЫ МӘСЕЛЕНІ БІРНЕШЕ РЕТ КӨТЕРДІ. ӨКІНІШКЕ ОРАЙ МЕМЛЕКЕТТІК ОРГАН ӨКІЛДЕРІМЕН ӨТКЕН ЖИЫН НӘТИЖЕ БЕРМЕДІ.

ХАЛЫҚ ҚАЛАУЛЫЛАРЫ БИЗНЕСТІҢ ӨТІНІШІНЕ ҚҰЛАҚ ТҮРЕ МЕ?

Еске салсақ, өңірлік Кәсіпкерлер палатасының алаңында бөлшек салық мөлшерлемесін төмендету мәселесі бірнеше рет көтерілген болатын. 2023 жылдың 20 наурызында қол қойылған заң жергілікті органдарға бөлшек салық мөлшерлемесін жартысына дейін төмендету құқығын берді. Содан кейін депутаттар салықтың бұл түрі шынымен жоғары деп санады.

Мөлшерлемені төмендету керек деп кәсіпкерлерді толығымен қолдады. Осы шара жүзеге асса, өңірдегі кәсіпкерліктің де одан әрі дамуына ықпал етер еді, сондай-ақ кірістерді «көлеңкеден» шығаруға мүмкіндік береді.

Әр мәслихат аудан мен қалалар деңгейінде салық мөлшерлемесін қаншалықты азайтуға болатынын экономикалық негіздемелер мен жергілікті бюджетке әсер етуді ескере отырып, жеке шешеді. Өңірде осы бағытта барлық қадам жасалған сияқты. Нәтижесінде жыл аяқталуға жақын және ешқандай шешім қабылданбады.

Кәсіпкерлер бұл жаңашылдықты оң қабылдады, өйткені олар шығындарының төмендеуін күтті. Сауда нүктелерінің иелері мен қызмет көрсетушілер атап өткендей, салықтардан өзге, олар лицензияны пайдалану үшін ақы төлейді. Сонымен қатар сақтандыру, зейнетақы және басқа да тұрақты жарналар бар. Осындай қаржылай кедергілер микро кәсіпорындарға қызмет аясын кеңейтуге мүмкіндік бермейді.

«Біздің бастамамыз бойынша Сауда жөніндегі салалық кеңес Жетісу облысының аудандары мен қалаларының барлық мәслихатына хаттар жолдады. Алты ай күттік, ал түпкілікті жауап берілмеді. Не төмендетілетіні, не қалатыны қабылданбады. Дәлірек айтсақ, сауалымызға жауап ала алмадық. Ал кейбір жағдайларда, мысалы, Текелі қаласы мәслихатынан бөлшек салық мөлшерлемесін төмендету мәселесі бойынша ұсыныстар түспегені туралы бізге хат келіп түсті», – дейді сауда жөніндегі салалық кеңесінің төрағасы Еділ Қазақпаев.

Жауапты ведомстволар осы уақыт бойы дайындық жұмыстары жүргізілгенін және осы жылдың 1 желтоқсанына дейін шешім қабылдауға уәде бергенін хабарлайды. Бірақ мемлекеттік кірістер комитетінің ресми ақпаратына сәйкес жергілікті орган бөлшек салық мөлшерлемесін төмендету туралы оң шешім қабылдаған жағдайда, ол 2023 жылдың қаңтарынан бастап күшіне енуі мүмкін. Бірақ егер шешім кейінірек қабылданса, онда Салық кодексінің 696-3-бабының 5-тармағының нормасын ескере отырып, ЖӨО-ның бөлшек салық мөлшерлемесін төмендету туралы шешімі тек 2025 жылдың бірінші қаңтарынан бастап күшіне енеді.

Сонымен қатар, еліміздің бірқатар өңірі – Астана қаласында, Қызылорда және Қарағанды облыстарының бірнеше елді мекеніне халық қалаулылары бөлшек салық мөлшерлемесін шілдеге дейін төмендетуге дауыс берді және нәтижеге қол жеткізді. Ал Жетісу облысының кәсіпкерлері үшін тек бір жылдан астам уақыттан кейін күшіне енуі мүмкін жергілікті өкілді органдардың оң шешімін күту және үміттену ғана қалады. Егер биылғы шілдеге дейін бөлшек салықты төмендету арқылы ағымдағы салықтың азаюы жақын арада анық көрінетін болса, күтілетін оң өзгерістер жаңашылдық әкеледі немесе бюджетке «соққы береді».

«Жетісу» облысы Кәсіпкерлер палатасының баспасөз қызметі.

БРИФИНГ

«ЖАЙДАРЛЫ ЖЕТІСУ» РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ОЙЫНЫ ҚОРЫТЫНДЫЛАНДЫ

«КТК ойындарын ұйымдастыру және өткізу» басым бағыты бойынша Жетісу облысында «Жетісу Жайдарман» шығармашыл жастар қозғалысы жобасы жүзеге асырылды.

Оған Жетісу облысы Қоғамдық даму басқармасы қолдау көрсетіп, «Жас Ұрпақ» жастар қоғамдық бірлестігі ұйымдастырды.

Жетісу облысы әкімінің кубогы үшін ұйымдастырылған республикалық ойын туралы Б. Құранбек атындағы Журналистер үйінде өткен брифингте «Жас Ұрпақ» жастар қоғамдық бірлестігінің жоба үйлестірушісі Дархан Асқанбаев айтып берді.

Спикердің айтуынша, Жайдарман ойынына республика бойынша барлық өңірлерден жалпы саны 10 команда қатысты. Атап айтсақ, Шымкент қаласынан «Абырой», Алматы қаласынан «Эверест», «Алатау су», «Қабырғалар», «Энерго» командалары, Түркістан облысынан «Созақбай», Семей қаласынан «Шатыр», «Қыздар ЕМЕС» және Талдықорғаннан «Шапалақ», Ескелді ауданынан «Нар тәуекел» командалары қатысты.

«Жетісу облысы әкімінің кубогы үшін «Жайдарлы Жетісу» КТК республикалық фестивалі жоғары деңгейде өтті. Әділқазылар шешіміне сәйкес, 1 орынды Семей қаласынан «Шатыр» құрамасы алды. Жеңімпаздар әкім кубогы мен 500 000 теңге көлемінде ақшалай сыйақы алды. Ал жүлделі 2 орын Талдықорғаннан 400 000 теңге ұтып алған «Шапалақ» командасына бұйырды. 3 орын және 300 000 теңге ақшалай сыйлық Түркістан облысынан келген «Созақбай» командасына берілді. Сондай-ақ, жүлделі орын алмаған әр командаға 100 000 теңгеден ынталандыру сыйлықтары берілді», – деді спикер.

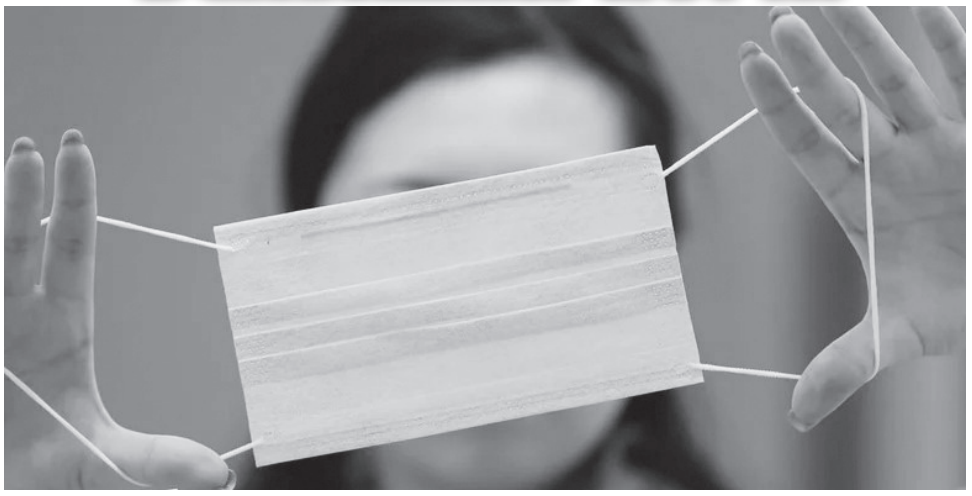
«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ЗДОРОВЬЕ

ВВОДИТЬ КАКИЕ-ЛИБО ОГРАНИЧЕНИЯ ИЗ-ЗА РОСТА ЗАБОЛЕВАЕМОСТИ КОРЬЮ В КАЗАХСТАНЕ ПОКА НЕ БУДУТ, ПЕРЕДАЕТ ИА «NEWTIMES.KZ» СО ССЫЛКОЙ НА КТК.

ЖДЕТ ЛИ КАЗАХСТАН КАРАНТИН ИЗ-ЗА ВСПЫШКИ КОРИ?

В последние дни за прививками от этой болезни в поликлиники стало обращаться гораздо больше граждан. По сравнению с началом месяца их количество увеличилось в десятки раз, говорят эпидемиологи.

Масштабные ограничения из-за массового заражения корью, которое медики называют не эпидемией, а вспышкой, вводить пока не планируют. Об этом сообщили в комитете санитарно-эпидемиологического контроля. Объяснили это тем, что болезнь вакциноуправляемая, а потому дополнительных мер по ее сдерживанию, кроме иммунизации, не требуется. В то же время при определенных обстоятельствах отдельные организации (к примеру, детсады и школы) все же могут закрыть на карантин.

«Если в каком-либо коллективе отметим высокий рост заболеваемости и выявим, что количество непривитых детей превышает допустимые пороговые уровни, то по этой организации — дошкольной или среднего или высшего образования — примем конкретные меры», — сообщила заместитель председателя комитета санитарно-эпидемиологического контроля МЗ РК Зауре Ахметова.

Тем временем некоторые казахстанцы жалуются на то, что их детей не принимают в детские сады, ссылаясь на постановление министерства здравоохранения. Как выяснилось, документ, ограничивающий присутствие непривитых детей в дошкольных организациях, существует уже три года. Никакие новые приказы Минздрав не публиковал.

«Он у нас в реализацию Кодекса о здоровье народа был принят в 2020 году. В действующем приказе по противоэпидемиологическим мероприятиям допускается 10% невакцинированных. Только этот, других приказов у нас нет», — уточнил председатель комитета санитарно-эпидемиологического контроля МЗ РК Нуркан Олжабаев.

Причем постановление, которое ограничивает количество невакцинированных детей в садах и школах, касается не только прививок от ныне бушующей кори, но и от других болезней. Отказ от иммунизации может спровоцировать новые вспышки.

«На сегодняшний день любая вакциноуправляемая инфекция — это и коклюш, и гепатиты, и дифтерия, полиомиелит, который может переродиться в инвалидизацию, имеет высокий риск распространения», - сказала Зауре Ахметова.

Эпидемиологи говорят, что предотвратить волны заражения другими болезнями может только массовая и своевременная иммунизация. В то же время принуждать людей делать прививки чиновники и медработники не могут по закону. Впрочем, судя по количеству людей, которые решили вакцинировать своих детей уже после того, как корь расползлась по всей стране, многие наконец осознали серьезность проблемы. Если в самом начале кампании по вакцинации от кори в день за прививкой обращались по 500−600 человек, то сейчас их количество достигает в среднем 12 тысяч в сутки.

Ранее сообщалось, что инфекционки Алматы заполнены заболевшими корью детьми. В Астане детский стационар также перегружен. Во всех медицинских организациях области Абай установили карантин. 6 ноября сообщалось, что в стационарах Атырау не хватает мест из-за всплеска заражения корью.

Минздрав тем временем обвинил коронавирус в росте кори в стране. По данным ведомства, свыше 1,3 тыс казахстанцев заболевают корью еженедельно.

ЗДОРОВЬЕ

ПРЕДЛАГЕТ УГОЛОВНО НАКАЗЫВАТЬ РОДИТЕЛЕЙ ЗА ОТКАЗ ОТ ПРИВИВКИ

УГОЛОВНО НАКАЗЫВАТЬ РОДИТЕЛЕЙ ЗА ОТКАЗ ОТ ПРИВИВКИ ПРЕДЛОЖИЛИ В КАЗАХСТАНЕ. ПОЛИТОЛОГ УРАЗГАЛИ СЕЛЬТЕЕВ ПРЕДЛОЖИЛ ВВЕСТИ УГОЛОВНУЮ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ДЛЯ ТЕХ, КТО ОТКАЗЫВАЕТ ВАКЦИНИРОВАТЬ ДЕТЕЙ, ПЕРЕДАЕТ ИА «NEWTIMES.KZ».

«За антиваксерство в отношении родителей надо вводить административную и, возможно, даже уголовную ответственность в зависимости от тяжести последствий. Законодательные поправки важно закрепить оперативно и, не колеблясь. Другого пути нет в борьбе с радикальным невежеством и “темнотой” определенной части казахстанского общества», — написал политолог в своем Telegram-канале.

Буквально сегодня утром министр здравоохранения Ажар Гиният отчитывалась в правительстве касательно ситуации по заболеваемости корью. В Казахстане зафиксировано более 17 тыс случаев кори. Более 82% из них приходится на детей, при этом в большинстве своем на непривитых.

К СВЕДЕНИЮ ГРАЖДАН

ЕДИНЫЙ ТЕЛЕФОН ДОВЕРИЯ 111 РАБОТАЕТ В КАЗАХСТАНЕ

На него могут позвонить жертвы бытового насилия или буллинга. Каждый звонок — абсолютно бесплатный.

Глава государства Касым-Жомарт Токаев в Послании народу Казахстана поставил задачу организовать единый телефон доверия и разработать действенную программу помощи жертвам насилия и буллинга, напоминает ИА El.kz.

Казахстанцы, которые стали жертвами бытового насилия и буллинга, могут круглосуточно обращаться в единый государственный контакт-центр «111 — AMANAT». Телефон работает уже с 16 октября.

Необходимая помощь гражданам предоставляется также через текстовые диалоги. Для оказания помощи людям, находящимся в сложной ситуации, привлечены квалифицированные психологи и юристы.

Единый телефон доверия вносится в перечень государственных экстренных служб наравне с номерами: 101, 102, 103 и т. д. Это позволит оперативно помогать гражданам, предотвращая возможные правонарушения и преступления.

СИТУАЦИЯ

ПОЛУЧЕНИЕ ИИН ДЛЯ ИНОСТРАНЦЕВ ХОТЯТ УСЛОЖНИТЬ

ПОРЯДОК ПОЛУЧЕНИЯ ИИН ИНОСТРАНЦАМИ И ЛИЦАМИ БЕЗ ГРАЖДАНСТВА ХОТЯТ ИЗМЕНИТЬ В КАЗАХСТАНЕ. МВД РК ИНИЦИИРОВАЛО ВНЕСЕНИЕ ПОПРАВОК В ПРАВИЛА ПОЛУЧЕНИЯ УСЛУГИ, ПЕРЕДАЕТ NUR.KZ СО ССЫЛКОЙ НА «ОТКРЫТЫЕ НПА».

Министерство внутренних дел РК вынесло на обсуждение внесение изменений в приказ «Об утверждении Правил оказания государственной услуги “Формирование и корректировка индивидуального идентификационного номера иностранцам и лицам без гражданства, временно пребывающим в Республике Казахстан”. Проект опубликован на портале “Открытые НПА”.

Согласно документу, иностранные граждане для получения ИИН должны будут в обязательном порядке прийти в ЦОН по месту жительства.

«Иностранец или лицо без гражданства для формирования ИИН лично обращается к услугодателю через государственную корпорацию по месту пребывания путем подачи заявления по форме согласно приложению 1 к настоящим правилам», — говорит в проекте приказа.

При обращении услугополучателя работник госкорпорации осуществляет:

- идентификацию личности услугополучателя;
- проверку документов на достоверность указанных в них сведений;
- оформление заявки в ИИС ЦОН.

«В случае предоставления услугополучателем неполного пакета документов и (или) документов с истекшим сроком действия в приеме документов отказывается и выдается расписка об отказе в оказании государственной услуги», — уточняется в проекте.

Публичное обсуждение проекта продлится до 11 декабря. Как сообщается на портале gov.kz, индивидуальный идентификационный номер (ИИН) нужен для получения любых цифровых государственных услуг в Казахстане. Для открытия банковского счета в Казахстане иностранцу необходимо получить ИИН в ЦОН по месту пребывания.

Сделать это можно:

- лично посетив Центры обслуживания населения (ЦОН);
- по доверенности, что предоставляет право получение вышеуказанной государственной услуги по нотариально заверенной доверенности иностранца.

Также нерезидентам доступно получение ИИН онлайн. Напомним, в сентябре стало известно, что в Казахстане планируют изменить правила выдачи разрешения на проживание иностранцам. Мы также сообщали, что в 2022 году в Казахстан прибыло более 300 тыс. релокантов, а за два квартала 2023 года — более 13 тыс.

Доходы релокантов-фрилансеров составили 3 млрд тенге. В ноябре в МВД сообщали, что только за одну неделю ноября более сотни иностранцев были депортированы из Казахстана.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ӨЗЕКЖАРДЫ

ЖАҢАДЫ АЛАҢДАТҚАН

Әлем назарын алаңдатып отырған толғақты мәселенің бірі де бірегейі – су мәселесі. Ауыз судан бастап, егін алқаптарын суғаратын судың мәселесі бүгінде әлем елдерін алаңдатуда.

Ғаламдық жылудың әсері, экологиялық ахуалдың құбылуы, ауаның ластануы, табиғаттың бүлінуі, адамзат қолымен жасалған кесапаттар енді тіршілік иелерінің жазылмас жарасына айналды. БҰҰ-ның 1985 жылғы мәліметтері бойынша, сол кездің өзінде антропогенді шөлейттенудің көлемі 9 млн км²-ге жеткен және жыл сайын 7 млн. гектар жер пайдаланудан шығып қалуда. Шөлейттену процесі жалпы жер көлемінің Азияда – 19 пайыз, Африкада – 23 пайыз, Австралияда – 45 пайыз, Оңтүстік Америкада – 10 пайызын құрайды. Сахара шөлі оңтүстікке қарай жылына орташа 6 км жылдамдықпен жылжуда. Қазақстан Республикасының меншікті сумен қамтамасыз етілуі жылына бір адамға 37 мың м³/км² немесе 6 мың м³. Қазақстанның үлкен аумағы мұхитқа шыға алмайтын ішкі көлдердің ағынсыз бассейндеріне жатады. Таулы аймақтарды қоспағанда, жауын-шашын шамалы. Өзендердің жалпы су ресурстары 101 км³ құрайды, оның 57 км³ Қазақстан аумағында қалыптасады. Қалған көлемі көршілес мемлекеттерден келеді: Ресей – 8 км³, Қытай – 19 км³, Өзбекстан – 15 км³, Қырғызстан – 3 км³. Аграрлық саланың бірі де бірегейі Жетісуда су мәселесі өзекті болып тұр. Осы түйткілдерге қатысты су ресурстары және ирригация министрі Нұржан Нұржігітов келді. Өңірдегі ирригациялық жүйелерді жаңғырту жобасымен танысып, су тартатын гидротораптарды аралап көрген су ресурстары және ирригация министрі Нұржан Нұржігітов облыс әкімі Бейбіт Исабаевпен кездесіп, бірқатар келелі мәселені талқылады.

Әлем елдерінің алаңдаушылығын туғызған су мәселесін шешу жылдан-жылға күрделеніп барады. Шөлейттенудің басты себебін талқылауға алып жатқан әлем ғалымдары табиғи ресурстарды шаруашылықта тиімді пайдалану көздеріне баса назар аударуда. Оның үстіне жер бетіндегі халық санының өсуі, антропогенді қысымның артуы, кейбір елдердің әлеуметтік-экономикалық жағдайының төмендігі су жүйесіне себеп болып жатқанын ғалымдар айтуда. Қазақстан да су ресурсы тапшы елдер санатына жататындықтан географиялық тұрғыдан алғанда бізде табиғи су қоры өте аз және негізгі су ресурсының көзі шекаралас мемлекеттер аумағында орналасқан. Көктемгі егіс науқаны бастала салысымен шаруалар үшін «бас ауыртып, балтыр сыздататын» өзекті мәселе суға келіп тіреледі. Көрші мемлекеттер, өзбек пен қырғыз ағайындардан келетін су көздері бітеледі. Әрине судың бас жағында отырғандықтан «әркім көрпені өзіне қарай тартанының» белгілі. Ала жаздай Оңтүстік өңірдің диқандары егістік алқабымыз қуарып барады, су жетіспейді, өзбек пен қырғыз су бермейді деп бозторғайдай шырылдап жүргені. Бұл бір ғана Оңтүстік өңірге ғана тән ауру емес-ті. Қытай мемлекетімен шектесіп жатқан Шығыс Қазақстан, Жетісу облысы, Ресеймен шектесетін Батыс Қазақстанда да осы мәселе. Интернет желісіндегі ақпараттарға көз жүгіртсек, еліміздің су ресурстары – Қазақстанның жер үсті суларының ресурсы сулылығы бойынша орташа көлемі 100,5 км³. Соның ішінде небәрі 56,5 км³-і ғана республика аумағында қалыптасқан. Қалған көлемі Орта Азия мемлекеттерінен, Ресей Федерациясынан және Қытай Халық Республикасынан келетін өзен суларынан құралады екен. Өзен ағынының көлемі бойынша Қазақстан жер шарының сумен неғұрлым аз қамтылған елдерінің қатарына жатады. Қажетті су тұтыну көлемі 54,5 км³-ді құрайды, мұның сулылығы бойынша орташа есеппен жылда шаруашылыққа пайдалану мүмкіндігі 46,0 км³-ден аспайды. Су тапшы жылдары су

ресурстарының көлемі 58 км³-ге дейін, ал пайдаланылатын су тиісінше, 26 км³-ге дейін төмендейді. Тұщы жер асты суларының қоры 15,1 км³-ді құрайды, оларды пайдалану деңгейі 11,3% немесе 1,7 км³. Қайтымды сулардың көлемі 4 км³, су көздеріне қайта құйылған су 2 км³-ден аспайды, қалған ағынды құрамы сейіледі немесе жерге сіңіп кетеді. Қайтымды сулар табиғи сулар мен қоршаған ортаны ластаудың негізгі көзі болып табылады. Жылдан-жылға күрделеніп, түйіні тарқатылмай келе жатқан су мәселесі он сегіз мың ғаламды мекендейтін адамзат баласының басты тақырыбына айналды. Жетісуға келген су ресурстары және ирригация министрі Нұржан Нұржігітов өңірлерді аралап, осы салаға жауапты сала басшыларымен жүздесті. Ескелді мен Ақсу аудандары аумақтарының қиылысында орналасқан Ақешкі су қоймасына барып, аталған нысанның өзектілігіне көз жеткізді. 1976 жылы салынған Ақсу ауданының аумағындағы Көлтабан ауылы маңындағы 460 гектар егістік алқабына су беретін қойма бүгінде қансып тұр. Бұл қойманың кезінде жобалық қуаты бойынша 2,5 млн. текше метр су жинау мүмкіндігі болған. Өзен суы тартылған. Қойманың пайдаланылуы жөнінде Талдықорғандағы «Қазсушар» филиалының басшысы Саят Құдайбергенов ақпарат берді.

«Қайыр басқаннан кейін су қоймасы іс жүзінде 1,8 млн. текше метр ғана су жинай алады. Оның түбін өз күшімізбен тазалап көрдік. Бірақ одан еш нәтиже шықпады. Толықтай тазалай алғанның өзінде көктемгі еріген қар суымен келген лай қайта басып қалады. Ал қойманың өзін көктем кезінде 2-3 күнде суға толтыруға болады» - деді ол. Бұл тығырықтан шығу мәселесін талқылаған жетісулықтар қиындықтан шығу үшін жыл сайын жер снарядтарын пайдалану

қажеттігін айтты. Министр соған орай: Жиналғандардың назарын күрделі қаржы жұмсап, қойманы жыл сайын тазартып тұру экономикалық жағынан тиімді ме? Тазалап тұрғанның өзінде қосымша 200-250 гектарға су бере аламыз ба? Ол алқапта қандай дақылдар өсіруге болады деді. Су қоймасының түбін жыл сайын құм басып қалатыны болмаса, бөгет талапқа сай салынған. Кенеттен мол су келгеннің өзінде артық суды апаттық ағызу жолдары да бар. Бұдан кейін министр Қызылағаш су қоймасына ат басын бұрды. Апатты жағдайды басынан кешкен «Қызылағаш» оқиғасы ел жадынан әлі өше қойған жоқ. Жаңадан салынған су бекеті жайлы жоба авторы Рамазан Файзулла жан-жақты баяндап берді. Құрылысы аяқталған қоймада бүгінде қажетті су көлемі жинақталып жатыр. Биылғы жаз бен көктемнің құрғақтау болуына байланысты су баяу құйылуда. Мәселен, былтыр осы уақытта қоймада 8 млн текше метр су болса, қазір 19 млн текше метр су жинақталған. Қажетті деңгейге жеткізу үшін әлі де осыншама су жиналуға тиіс. Нақтырақ айтсақ, нысанды тиісті сынақтан өткізіп, пайдалануға беру үшін су көлемін анықтайтын белгі 42,6 млн текше метрге көтерілуі қажет. Сол себепті қоймадан су аздаған мөлшерде, атап айтқанда, елді мекендер тұрғындарының малын суаруға қажет мөлшерде ғана жіберілуде - деді. Мұндағы бір ерекшелік – су қоймасын басқару мен бақылау жұмыстарының бәрі автоматтандырылған. Барлық жерге бақылау датчиктері қойылып, мәліметтер орталық диспетчерлік пункттен толық көрініп тұрады. Нысанда жеке дабыл беру жүйесі орнатылған. Соған орай қауіпті тасқын бола қалған жағдайда Қызылағаш, Егінсу ауылдарының әкімшілігі мен мектепте дабыл автоматты түрде іске қосылады. Мұндай

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

СУ МӘСЕЛЕСІ

дабыл жүйесі электр қуаты берілмей қалған күннің өзінде аккумулятормен екі аптаға дейін қуатталып тұратынын баяндаған. Қызылағаш су қоймасына аса көңіл бөлген министр қауіпсіздік датчиктері істен шығып қалған жағдайда, бірақ су көлемінің қауіп төндірмейтіні көзге көрініп тұрған кезде қандай шаралар қолданылатынын, өзгерістерге ұшырағанда қаншалықты орнықтылығын, қауіпсіздік талаптарына қаншалықты сай екенін нақтылап сұрады.

«Нысанға автоматты түрде басқарудың американдық жабдықтары қойылған. Мол су жиналатын Шардара су қоймасы финляндиялық жүйемен жабдықталған. Сондықтан, осындай нысандарға мүмкіндігінше бірдей жабдықтар орнатылуы тиіс. Бұл болашақта барлық нысанды басқару жүйесін бір орталыққа біріктіру, бір орталықтан көріп отыру үшін қажет» - деді министр Нұржан Нұржігітов.

Сондай-ақ, Қызылағаш қоймасының суын бөлу үшін салынған гидроторап жұмысымен танысқан министр нысанда қауіпсіздік мәселесі қатаң ескерілгенін көрді. Тораптың су өткізу мүмкіндігі жоғары. Қатты тасқын кезінде келетін мол суды басқа арнаға бұрып, ағызып жіберу мүмкіндігі бар. Торап «Қазсушар» мекемелерінің өз күшімен салынған. Бұл жерде бас қосқан мамандар аталған нысанның қандай талапқа сай деңгейде жобаланып салынғанын, болашақта суландыру жұмыстарын жүйелі жүргізу үшін аса қажет екенін айрықша атап өтті.

«Біздегі үш филиалда осы жобалау жұмыстарымен айналысатын үш бөлім бар. Алдағы уақытта сол үш бөлімді біріктіреміз деп отырмыз. Сонда да болса үлкен мәселе жобаның сапасына келіп тіреледі. Біздің комитет 4-5 мекемеге лицензия берді, бүгінде солардың жайын нақтылап жатырмыз. Кейбіреуінің штатында гидрогеолог, инженер жоқ, олардың қалай зерттеу жүргізетіні белгісіз. Жоба жақсы болса, құрылыс та сапалы жүреді, «сақалды құрылыс» дегендер болмайды. Құрылысшы «ана жері, мына жері дұрыс емес» деп келген соң жобаға түзету енгізуге мәжбүр боламыз. Ол тағы бір жыл, жарты жылға созылады, тиісінше құрылыс материалы да қымбаттап кетеді. Содан кейін де республика бойынша алғанда мерзімі 12-14 жылға созылған оннан аса құрылыс бар» - деді министр.

Осы мәселе Ақсу ауданының Қызылағаш суару алқабын салудың бас жоспарымен танысу кезінде көтерілді. Мердігерлік ұйым «Алматыинжстрой» АҚ өкілі өз сөзінде нақ осы жобалау мәселесін басты проблеманың бірі ретінде атап өтті. Тапсырыс берушілермен де түсіністеушіліктің барын жасырмады. Республикадағы 58 нысанның бәрінде осындай проблеманың бар екеніне тоқталған министр, бұл мақсатта нақты жұмыстардың жүргізіліп жатқанын айтты. Нұржан Нұржігітовтың айтуынша, мұндай тығырықтан су үнемдеу технологиясын жаппай енгізу, қолдану арқылы ғана шығуға болады. Жаңбырлатқыш қондырғыларын, тамшылатып суару жүйесін енгізбейінше мәселе өзекті күйінде қала бермек. Демек, шаруа қожалықтары жаңбырлатып және тамшылатып суару қондырғыларын қолдануға тиіс. Ондай құрылғыларды алғаны үшін шаруа қожалықтарына 50 пайыз мөлшерінде субсидия беріледі. Шындығында, шаруа қожалықтарының бұған да шамалары келе бермейді. Сондықтан келер жылы бұл сумманы 80 пайызға көтеру ойда барын айтты. Жетісу облысында су үнемдеу технологиясын қолданатын алқаптардың аумағын 30 пайызға арттыру қажеттігіне тоқталған министр қазір егістік алқаптарының 4 пайызында ғана осындай технология қолданылатынын атап өтті. «*Бұл бағыттағы жұмысты істемесек, маусым, шілде айларында су жетпей қалады. Істесек, су бәріне жетеді. Сондай технологияны енгізуге ынталы болып отырған компаниялармен бірлесе отырып, бұл жұмысты міндетті түрде атқармасақ болмайды*» деген ведомство басшысы мәселенің өзектілігіне баса назар аударды. Кезекті іс-сапар Алакөл ауданында жалғасты. Өңірдегі суармалы алқаптардың жай-күйін таныстырған аудан әкімі Алмас Абдинов пен «Қазсушар» республикалық мемлекеттік кәсіпорны облыстық филиалының басшысы Саят Құдайбергенов Алакөлге құятын Жаманты өзеніне салынатын су қоймасының жобасымен таныстырды. Бұдан соң Тентек өзеніне салынатын қуаты 50 МВт-тық «Төнкеріс» СЭС-тің құрылысын жүргізетін «Жетісу Гидро» ЖШС-на қатысты мәселелер талқыланды.

Талдықорған қаласының маңындағы ирригациялық нысан жұмысымен танысқан министр жалпы ұзындығы 113 шақырымды құрайтын нысанның 76 шақырымы толық жөндеуден өткенін, құрылысына «Монолит» ЖШС жауапты екенін сұрап білді. Суару маусымына орай биыл жұмыс тоқтап, түзету енгізілгендіктен толық аяқтау мүмкін болмағандықтан жоба келер жылға шегерілген.Бұдан кейін Қарабұлақ ауылына іргелес жатқан Қаратал өзенінде орналасқан су тартатын гидроторапқа барған министрге нысанда жақында жөндеу жұмыстары жүргізілгені баян етілді. «Қазсушар» РМК облыстық филиалының бас инженері Аслан Нұрғалиевтің айтуынша, 2019-2023 жылдары Ислам даму банктің қаржыландыруымен 2 млрд. теңгеге суармалы жүйелер салынған. Осындай игілікті істің нәтижесінде 17 499 гектар жерге су жеткізгені айтылды. Су мәселесінің арқауы облыстық әкімдікте жалғасты. Онда қойнауы қазба байлыққа толы Кербұлақ ауданы аумағында тау-кен байыту кешенін салу жөніндегі жобаны іске асыру жұмыстары пысықталды. Жоба жайлы «Қазақмыс Холдинг» ЖШС директорлар кеңесінің төрағасы Эдуард Огай кезең-кезеңімен іске асырылатын жұмыстарға тоқталды. Жалпы жобаға 1,3 трлн. теңге инвестиция салу жоспарланып отырғанын, осы жұмыс нәтежесінде 2 мыңнан аса жұмыс орны ашылатынын, кешен жылына 50 млн тонна кен өндіруге қауқары жететінін айтты. Мыс концентраты мен катодты мыс шығаратынын айта келіп, тау-кен байыту кешенін 2027 жылы іске қосу көзделгенін тілге тиек етті. Ал гидрологиялық жағынан күрделі жерде орналасқандықтан Көксай кен орнының жобасына экологиялық шешімдерде қарастырылғанын, мәселен, Қоғалы өзенінің саласын сақтап қалу және лайлануын болдырмау үшін инвесторлар бірнеше гидротехникалық құрылыс салуды көздеп отырғанын, соған байланысты жобадағы экологиялық талаптарды сақтау мәселесіне компания тиісті ведомствомен нақты келісімге қол жеткізуге ниетті деді. Көксу ауданы, Мәмбет ауылындағы су қоймасына барған министр тау өзеніне салынған бөгет арқылы 16 мың гектардан аса алқап сумен қамтылатынын сұрады. Қазір мұнда құбыр тарту жұмыстары жүргізіліп жатқанын, жауаптылар екі жылда толықтай аяқтауға ниетті екенінен құлағдар болды.

«*Тентек су қоймасы мен Қаратал өзеніндегі бөгет жұмыстарын ретке келтіреміз. Сонымен қатар өзіміз жасап жатқан жобаларды жүзеге асырып, кішкентай тоғандар мен су қоймаларды салуымыз керек. Бұл арқылы көп мәселе шешіледі. Шаруаларға суды бергенде белгілі мөлшерге сәйкес жіберілуі шарт. Халық соған үйренгені дұрыс. Суды негізінен үнемдеп Балқаш көлі мен Қапшағай су қоймасына көбірек жіберу керек. Себебі Балқаш көлі тартылып барады»* – деді Министр Нұржан Нұржігітов. Су ресурстары және ирригация министрінің жұмыс сапарында өңірдегі өзекті мәселелер қозғалып, аймақтағы суару жүйелерінің жағдайын жақсартуға бағытталған тиісті шешімдер қабылданды.

Айтақын МҰХАМАДИ

Суреттер ғаламтордан алынды.

Дүйсенбі - Понедельник, 4 желтоқсан

ҚАЗАҚСТАН

06.05,04.20 «Жәдігер»
06.30 «Күй керуен»
07.00 «Таңшолпан»
10.00,13.00, 15.00, 20.00, 01.10 «Ақпарат»
10.10, 18.00 Т/х«Қилы күндер»
12.20, 20.30 Т/х«Құдаша қыз»
13.10 Т/х«Құдаша қыз»
13.30, 02.45 «Өмір көркем»
14.30, 04.40 «Дала дәмі»
14.45 «Ақорда»
15.15 «Апта»
16.05, 03.40 «Бізбен бірге...»
17.00, 00.10 «Ашық алаң» ток-шоу
21.25 Телехикая «Алданған арман»
22.25 «1001 түн»
23.25 «Көңіл толқыны»
01.40 «Сана»
04.55 «Ауылдастар»

ХАБАР

05.00 Мегахит «Области тьмы»
07.00 «Оян!»
10.00 «Мектеп»
10.25 «Президент Жолдауы. Мектептегі қауіпсіздік» арнайы репортаж
10.35 Мультфильм
12.00 Т/х«Тағдырға сен»
14.00 «АйнаLine»
15.00, 21.45 Т/х «Соңғы үміт-2»
16.00, 23.30 Сериал «Там, где ты»
18.00 Новости
18.20 Ток- шоу «Итоги»
19.00 Жаңалықтар
19.20 Ток шоу «Біздің мақсат»
20.00 Т/х«Шерлі жүрек»
22.30 «Ұйқым келмейді»

АСТАНА

06.00 Т/х «Ене»
06.20 Т/х«Қара шаңырақ»
07.20 М/с «Маша и медведь»
09.00,21.00 «Осман-3»
11.00 Т/х «Кекеш келін»
13.00,00.20 Т/х «Дастан»
14.00, 01.25 Т/х «Ессіз махаббат»
15.00 Сериал «Любопытная Варвара-3»
17.15Сериал «Шабашники»
17.55Сериал «Другая жизнь Анны»
20.00 «Астана таймс»
22.50 «Лакшми» үнді т/х
02.15 Т/х «Айгнұрдың арманы»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Тамаша сити»
07.00,04.00 «Паутина»
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!»
09.00 «Доброе утро, Казахстан!»
10.10 «Жить здорово»
11.05 «Давай поженимся!»
12.00 Мужское/женское
13.00, 00.40 Сериал «Конец невинности»
14.00, 02.25 Новости
14.15, 02.40 Жаңалықтар
14.30 QOSLIKE
18.30, 03.35 Басты жаңалықтар
19.00, 02.50 «KOREMIZ»
20.00 Главные новости
20.35 Сериал «Бывших не бывает»
01.35 «Улицы разбитых фонарей-5»

КТК

07.05 «Дау-дамайсыз»
07.30 Т/х «Жан жылуы»
08.00 Т/х «Сағыныш»
11.20 «Парад юмора»
13.00 Мелодрама «Поддельная любовь»
15.20 Т/х «Бір кем дүние»
18.00 Т/х «Менің сүйікті донорым»
19.30,04.30-05.00 Кешкі жаңалықтар
20.00, 03.45 «Астарлы ақиқат»
21.00 Вечерние новости
21.40 Х/ф «Ты меня никогда не забудешь»
02.40 Х/ф «Магистраль»

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 «Сапарлайық»
09.30 Д/ф «Өркениет ғажайыптары»
10.05 «Әсем әуен»
10.30 «Ел іші - өнер кеніші»
11.00 М/ф «Татонка»
12.00 «Әсем әуен»
12.30 Д/ф «Таңғажайып табиғат»
13.00 «Өзекжарды»
13.30 «Әсем әуен»
14.30 «Арнайы репортаж»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Әсем әуен»
16.00 Новости/прямой эфир
16.20 «Ел мен жер»
17.00 Д/ф «Кең ауқымда»
17.30 «Әсем әуен»
18.00 Д/ф «Таңғажайып табиғат»
18.30 «Баспасөзге шолу»
19.00 «Бес қару»
19.30 «Ғибрат»
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы)
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы)
21.00 Итоговые новости (Алматинская область)
21.30 Итоговые новости (Область Жетысу)
22.00 К/ф «Бизондар мекені»
23.30 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

06.00, 03.00 Әзіл студио
07.00 «Күліп ал»
08.00 Анимационный фильм
10.00, 10.30 Мультсериал
11.00 «Tik-Tok» шоу
11.40 «Тайм вайн»
11.50 Кино «Крид.Наследие рокки»
14.50 Кино «Астерикс и Обеликс.Миссия Клеопатра»
17.20 Х/ф «Индиана Джонс.В поисках утраченного ковчега»
20.00 Информбюро
21.00 Т/х «Чукур»
22.50 Кино «Поцелуй дракона»
01.00 «31 әзіл»
02.30, 04.30 Ватсап
03.50 «1001 әзіл»
04.00 Bala Battlle
05.00 Ризамын

7 КАНАЛ

06.00, 04.45 «Қуырдақ»
06.50, 13.40 Т/х «Тақиясыз періште»
07.30 «Айна онлайн»
08.00, 02.30 Т/х «Бастық боламын»
09.40 Х/ф «Почти Мачо»
11.40 Х/ф «Гламур для дур»
14.00, 00.40 «Қыздар-ай» ток-шоуы
15.00 «Қызықты weekend»
16.00, 23.40 Т/х «Саған сенемін»
17.00, 22.00 Т/х «Үмітіңді үзбе»
17.40 Сериал «Миленький ты мой»
19.50 Сериал «Триггер»
22.40 Т/х «Құзғын»
01.40 Т/х «Аяла мені»
03.10 Т/х «Япырай»
04.00 ы«Жеңіп көр»

Утерянное Положение филиала РГУ «Администратор судов по Алматинской области Департамента по обеспечению деятельности судов при Верховном Суде Республики Казахстан (аппарата Верховного Суда Республики Казахстан)» - Канцелярия Специализированного межрайонного суда по делам несовершеннолетних области №1 Алматинской области БИН 160241031668 считать недействительным.

Сейсенбі - Вторник, 5 желтоқсан

ҚАЗАҚСТАН

06.05,04.20 «Жәдігер»
06.30, 10.00,13.00, 15.00, 20.00, 01.10 «Ақпарат»
07.00 «Таңшолпан»
10.10, 18.00 Т/х «Қилы күндер»
12.20, 20.30 Т/х «Құдаша қыз»
13.10 Т/х «Құдаша қыз»
13.30, 02.45 «Өмір көркем»
14.30 «Ғажайып өлке»
15.15 «Қызық екен...»
16.10, 03.40 «Бізбен бірге»
17.00, 00.10 «Ашық алаң»
21.25 Телехикая «Алданған арман»
22.25 Т/х «10010түн»
23.25 «Көңіл толқыны»
01.40 «Сана»
05.15 «Ауылдастар»

ХАБАР

05.00 Т/х «Шашу»
07.00 «Оян!»
10.00 «Школа»
10.30 Мультфильм
11.50 Мультсериал
12.00, 20.00 Т/х «Шерлі жүрек»
14.00 «Айналайн»
15.00, 21.45 Т/х «Соңғы үміт-2»
16.00, 23.30 Сериал «Там, где ты»
18.00 Новости
18.20 Итоги
19.00 Жаңалықтар
19.20 Ток шоу «Біздің мақсат»
22.30 «Ұйқым келмейді»

АСТАНА

06.00 Т/х «Ене»
06.20 Т/х«Қара шаңырақ»
07.20 М/с «Маша и медведь»
09.00,21.00 «Осман-3»
11.00 Т/х «Кекеш келін»
13.00, 00.20 Т/х «Дастан»
14.00, 01.25 Т/х «Ессіз махаббат»
15.00 Сериал «Королева игры»
17.15 Сериал «Шабашники»
17.55 Сериал «Другая жизнь Анны»
20.00 «Астана таймс»
22.50 «Лакшми» үнді т/х
02.15 Т/х «Айнұрдың арманы»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Тамаша сити»
07.00, 04.00 «Паутина»
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!»
09.00 «Доброе утро, Казахстан!»
10.10 «Жить здорово»
11.05 «Давай поженимся!»
12.00 «Мужское/женское»
13.00, 00.40 Сериал «Конец невинности»
14.00, 02.25 Новости
14.15, 02.40 Жаңалықтар
14.30 QOSLIKE
18.30, 03.35 Басты жаңалықтар
19.00, 02.50 «KOREMIZ»
20.00 Главные новости
20.35 Сериал «Бывших не бывает»
01.35 Сериал Улицы развитых фонарей-5»

КТК

07.05, 19.30, 04.30-05.00 Кешкі жаңалықтар
07.30 Т/х «Жан жылуы»
08.00 Т/х «Сағыныш»
09.20, 21.00 Вечерние новости
10.00 «Было дело»
11.00, 21.40 «Ты меня никогда не забудешь»
15.20 Т/х «Бір кем дүние»
18.20 Т/х «Менің сүйікті донорым»
20.00, 03.45 «Астарлы ақиқат»
02.40 «Магистраль»

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
09.30 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
10.00 Новости (Алматы облысы)
10.30 Новости (Жетісу облысы)
11.00 «Әсем әуен»
12.00 Д/ф «Таңғажайып табиғат»
12.30 «Баспасөзге шолу»
13.00 «Бес қару»
13.30 «Шаңырақ»/тікелей эфир
14.20 «Жетісу жаңһарлары»
14.30 «Ғибрат»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Әсем әуен»
16.00 Новости/прямой эфир
16.20 «Менің арманым»
17.00 Д/ф «Ғажайып мәдениет»
17.30 «Әсем әуен»
18.00 «Ғасырлар сарыны»
18.30 «Ой-сарап»
19.00 «Табыс кілті»
19.30 «Туынды тарихы»
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы)
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы)
21.00 Итоговые новости (Алматинская область)
21.30 Итоговые новости (Область Жетысу)
22.00 «Әсем әуен»
23.00 Д/ф «Кең ауқымда»
23.30 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

06.00, 03.30 Әзіл студио
07.00, 20.00 Информбюро
08.00,21.0 0 Т/х«Чукур»
10.00, 11.00 Мультсериал
11.40 «Tik-Tok» шоу
12.20 «Time Vine»
12.30 Х/ф «Поцелуй дракона»
14.40 Х/ф «Индиана Джонс. В поисках утраченного ковчега»
17.20 Х/ф «Индиана Джонс и храм судьбы»
23.00 Х/ф «Работорговля»
01.10 «31 әзіл»
02.30, 04.30 Ватсап
03.50 «1001 әзіл»
04.00 Bala Battlle
05.00 Ризамын

7 КАНАЛ

06.00, 04.45 «Қуырдақ»
06.50, 13.40 Т/х «Тақиясыз періште»
07.30, 02.40 «Айна онлайн»
08.00, 02.30 «Бастық боламын»
09.00 «Қызықты уикенд»
09.40 Сериал «Родительское право»
11.00,19.50 Сериал «Триггер»
14.00, 00.40 Ток-шоу «Қыздар-ай»
15.00, 22.40 Т/х «Құзғын»
16.00, 23.40 Т/х «Саған сенемін»
17.00, 22.00 Т/х «Үмітіңді үзбе»
17.40 Сериал «Самый лучший муж»
01.40 Т/х «Аяла мені»
03.10 «Япырай»
04.00 «Жеңіп көр»

Сәрсенбі - Среда, 6 желтоқсан

ҚАЗАҚСТАН

06.05, 04.15 «Жәдігер»
06.30, 10.00,13.00, 15.00, 20.00, 01.10 «Ақпарат»
07.00 «Таңшолпан»
10.10, 18.00 Т/х «Қиылы күндер»
12.20, 20.30 Т/х «Құдаша қыз»
13.10 Т/х «Құдаша қыз»
13.30, 02.45 «Өмір көркем»
14.30, 04.35 «Ғажайып өлке»
15.15 «Қызық екен...»
16.10, 03.35 «Бізбен бірге»
17.00, 00.10 «Ашық алаң»
21.25 Телехикая «Алданған арман»
22.25 «1001 түн»
23.25 «Көңіл толқыны»
01.40 «Сана»
05.05 «Ауылдастар»

ХАБАР

05.00 Т/х «Шашу»
07.00 «Оян»
10.00 «Бізге хабарласқан»
10.25 «Послание Президента. Автомобильные дороги»
10.35, 10.45 Мультхикая
12.00, 20.00 Т/хШерлі жүрек»
14.00 «Айнаонлайн»
15.00, 21.45 «Соңғы үміт-2»
16.00, 23.30 Сериал «Там, где ты»
18.00 Новости
18.20 Итоги
19.00 Жаңалықтар
19.20 Ток шоу «Біздің мақсат»
22.30 Сериал «Ұйқым келмейді»

АСТАНА

06.00 Т/х «Ене»
06.20 Т/х«Қара шаңырақ»
07.20 М/с «Маша и медведь»
08.50,21.00 «Осман-3»
11.00 Т/х «Кекеш келін»
13.00, 00.20 Т/х «Дастан»
14.00, 01.25 Т/х«Ессіз махаббат»
15.00 «Королева игры»
17.15Сериал «Шабашники»
17.55Сериал «Другая жизнь Анны»
20.00 «Астана таймс»
22.50 «Лакшми» үнді т/х
02.15 Т/х «Айнұрдың арманы»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Тамаша сити»
07.00, 04.00 «Паутина»
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!»
09.00 «Доброе утро, Казахстан!»
10.10 «Жить здорово»
11.00Х/ф «Край»
13.20 Мужское/женское
13.00 «Қаңтар.Предпосылки и последствия» док.фильм 14.00, 02.25 Новости
14.15, 02.40 Жаңалықтар
14.30 QOSLIKE
18.30, 03.35 Басты жаңалықтар
19.00, 02.50 «KOREMIZ»
20.00 Главные новости
20.35 Сериал «Бывших не бывает»
00.40 Сериал «Конец невинности»
01.35 «Улицы развитых фонарей-5»

КТК

07.05, 19.30,04.30-05.00 Кешкі жаңалықтар
07.30 Т/х «Жан жылуы»
08.00 Т/х «Сағыныш»
09.20, 21.00 Вечерние новости
10.00, 02.05 «Было дело»
11.00, 21.40 «Ты меня никогда не забудешь»
15.20 Т/х «Бір кем дүние»
18.00 «Менің сүйікті донорым»
20.00, 03.45 «Астарлы ақиқат»
02.40 «Магистраль»

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
09.30 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
10.00 Новости (Алматы облысы)
10.30 Новости (Жетісу облысы)
11.00 «Әсем әуен»
12.00 «Ғасырлар сарыны»
12.30 «Ой-сарап»
13.00 «Табыс кілті»
13.30 «Әсем әуен»
14.30 «Туынды тарихы»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Әсем әуен»
16.00 Новости/прямой эфир
16.20 «Жас тілші»
17.00 Д/ф «Кең ауқымда»
17.30 «Әсем әуен»
18.00 «Бүгін» /тікелей эфир
18.30 «Ой-сарап»
19.00 «Мақсатына жеткендер»
19.30 «Архивтегі ақиқат»
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы)
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы)
21.00 Итоговые новости (Алматинская область)
21.30 Итоговые новости (Область Жетысу)
22.00 «Әсем әуен»
23.00 Д/ф «Кең ауқымда»
23.30 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

06.00, 03.30 Әзіл студио
07.00, 20.00 Информбюро
08.00, 21.00 Т/х«Чукур»
10.00, 11.00 Мультсериал
11.30 «Tik-Tok» шоу
12.10 Х/ф «Работорговля»
14.20 Х/ф «Индиана Джонс и храм судьбы»
17.00 Х/ф «Индиана Джонс и последний крестовый поход»
23.00 Х/ф «Ограбление по-итальянски»
01.20 «31 әзіл»
02.40, 04.30 Ватсап
03.50 «1001 әзіл»
04.00 Bala Battlle
05.00 Ризамын

7 КАНАЛ

06.00, 04.45 «Қуырдақ»
06.50, 13.40 Т/х «Тақиясыз періште»
07.30, 02.40 «Айна онлайн»
08.00, 02.30 «Бастық боламын»
09.00, 17.40 Сериал «Самый лучший муж»
11.00, 19.50 Сериал «Триггер»
14.00, 00.00 «Қыздар-ай»
15.00, 22.40 Т/х «Құзғын»
16.00,23.40 Т/х «Саған сенемін»
17.00, 22.00 Т/х «Үмітіңді үзбе»
01.40Т/х «Аяла мені»
03.10 Т/х «Япырай»
04.00 «Жеңіп көр»

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ТАНЫМ

ОТАН ЖӘНЕ ДІН

ӘРБІР АДАМНЫҢ ЖҮРЕГІНЕ ЕҢ ЖАҚЫН БІР АДАМЫ МЕН ЫСТЫҚ БІР ДҮНИЕСІ БОЛАДЫ. БҰЛ ӨЗІН ДҮНИЕГЕ ӘКЕЛГЕН АНАСЫ ЖӘНЕ КІНДІК ҚАНЫ ТАМҒАН ТУҒАН ЖЕРІ. БАЙҚАДЫҚ ПА, ОСЫ ЖЕРДЕ ӘКЕ ДЕГЕН СӨЗ ЖОҚ. АЛ, НЕГІЗІНДЕ МЫНА ӘЛЕМДІ АНАМЫЗ КӨРСЕТСЕ, ОТАНДЫ ӘКЕМІЗ БЕРЕДІ. ЯҒНИ АСҚАР ТАУДАЙ ӘКЕМІЗ КІШКЕНЕ ҚАЗЫҚТЫ ҚАЙ ЖЕРГЕ ҚАҒАДЫ, СОЛ ЖЕР БІЗГЕ КҮШ БЕРЕТІН ТУҒАН ЖЕРІМІЗ, ТЕРБЕЛГЕН БЕСІГІМІЗ БОЛАДЫ.

Ертеден келе жатқан нақылдардың ішінде «Отан отбасынан басталады» деген сөз бар. Осыны кім қалай түсініп жүр, осыған келейік. Отан деген не? Мен осы сұрақты көптеген жандарға қойдым. «Отан – менің ата-анам» немесе «Отан – менің бауырларым», «Отан – біздің туған жеріміз», «Отан – ол мемлекетіміз» деген жауаптарды алдым. Алайда, бәрібір көңіліме қонбады, неге? Өйткені, Отанның негізін құраушы адам өзін айтпай тұр. Егер де осы сұрақты маған қояр болса, «Отан деген – мен және менің отбасым!» дер едім. «Әлемді өзгерткің келсе, өзіңнен баста» демейді ме? Сол сияқты, Отан адамның өзінен басталады яғни жоғарыда айтқанымдай, әкенің қаққан қазығына айналған адамның өзі Отан, оның әкесі мен анасы, бауырларын, жары мен бала-шағасын қосқанда үлкен Отанның кішкене бір бөлшегін құрайды. Сондықтан, Отан өзімізден, өз отбасымыздан, өз үйімізден, өз ауылымыздан, өз қаламыздан, өз өңірімізден, өз аймағымыздан басталады.

Отансыз адам болады ма? Немесе, дінсіз адам болады ма? Дінсіз адам болады дейміз-ау, бірақ Отансыз адам болмайды дейміз, дегіміз келеді де. Өкінішке орай, фактінің аты факті, өзімізден дәлелдер келтірер болсам, мысалы, өзін, өзінің өмірін, Құдай қосқан жарын, туған бала-шағасын құмар ойынға тігіп жіберген, әке-шешесін қарттар үйіне сүйреп апарып тастаған, Отанына опасыздық жасаған, елін тонап қашқан, өзге елде отырып, өз еліне сайраған, дінді жамылған экстремист пен террористі, тіпті, «Елімізде әділдік жоқ, жұмыс жоқ, коррупциядан шаршадым» деген сылтаумен өзге елді пана тұтатын адамдарды Отанын немесе дінін сүйеді деп айту қиындау. Себебі, «Отан сүю – иманнан» деген асыл сөз бар. Мен неге Отан мен дінді қатар айтып отырмын. Өйткені, Отансыз дінді, дінсіз Отанды көру түгілі, елестету мүмкін емес. Күні бүгінге дейін «Адамды сүй, Алланың хикметін сез» деген Абай атамыздан асып түскен адам жоқ. Сол сияқты, Отанды сүю адамның иманында. Мынаны жақсылап ұғынып алайық. Егер адамда иман болмаса, Отанда дін болмайды. «Отансыз адам – ормансыз бұлбұл» сияқты болса, «Дінсіз ел – діңгегі бос ағаш» болмақ. Қатты бір жел тұрса, орнынан ұшып кете беретін болады. Сондықтан, Отан адамға қаншалықты қажет, дін де соншалықты қажет. Себебі, адамды жаратқан Алла, ал оның діні махаббат. Яғни өзіңді сүю – Отанды сүю. Ал ол қасиетті тек дін ғана береді. Тағы да қайталап айтамын, қандай аламан апаттардан өтіп жатса да, бірде-бір кемістігіне қарамастан, өз Отанын шексіз сүю – мұсылманның шынайы иманынан. Мысалы, бұған Мұхаммед (с.ғ.с.) пайғамбардың туған жеріне деген сүйіспеншілігі дәлелді факт. Бірде Меккеден Асыл әл-Ғұзали деген кісі (с.ғ.с.) пайғамбарға келеді. Сонда одан туған жері Мекке жайлы сұрап бастайды. Асыл жайлап айта бастаған кезеңде, Алла Елшісі (с.ғ.с.): «Асыл, тоқтай тұршы! Жүрегім біраз тыныштalсын» - дейді. Яғни туған жеріне деген сағынышы кеудесіне толғанынан жүрегі қатты-қатты соғып кеткен екен. Пайғамбардың (с.ғ.с.) Мекке жайлы: «Сен қандай әдемісің! Мен сені бәрінен де ерекше жақсы көремін. Егер халқым мені елімнен қумағанда, туған жерімнен ешқашан кетпес едім», – деп айтқаны бар. Дәл осы жерде назар аударатынымыз, Пайғамбар (с.ғ.с.) туған жері Меккеден қуылса да, туған жерімен қоса, қуған елін де ешқашан жек көрмеді. Бізге жеткен тағы бір хадисте: «Өмірдің өткен кезеңіне өкіну, Отанға деген сүйіспеншілікпен байлану және ескі достарға қамқорлықпен қарым-қатынас жасау – тектіліктің көрінісі» делінген. Ал, кешегі еліміз бен жерімізді қорғаған бабаларымыз бен қазақ зиялылары ше, өмірлерін босқа құрбан етті ме? Бір Міржақыптың өзін алсақ, «Оян қазағымен» өз дәуірінде барша халықтың махаббатын елге, жерге, дінге, білімге, ғылымға оятқан. Ал, қазақтың лирик мұзбалақ ақыны Мұқағали ағамыз былай дейді:

ОТАН!
Сен болмасаң, не етер ем?
Мәңгілікке бақытсыз боп өтер ем,
Өмірден өксуменен кетер ем.
Құс ұясыз,
Жыртқыш інсіз болмайды.
Отансыз жан өмірінде оңбайды.
Өзін-өзі қорлайды да, сорлайды.
Тірі адамға - сол қайғы!
Күн көреді,
Әкесіз де, анасыз,
Өмір сүрер.
Әйелсіз де, баласыз,
Ал Отансыз -
Нағыз сорлы панасыз?
Білесің бе,
Отанның сен не екенін?
Екі өмір жоқ, әрине, жоқ екі өлім
Екі Отан жоқ.
Жалғыз Отан - мекенің!

– деп ақиық ақыннан артық түсіндірер кім бар?

Сондықтан, Отансыз жетім, дінсіз бақытсыз боламыз. Алла жалғыз болса, адам да, Отан да, ислам да жалғыз. Тек Отанның қадірін шетте жүргендер ғана біледі. Өмірін шетелдерде өткізіп жатқан кез келген адамнан Отаны жайлы сұраңыздар, жүрегінің түбі сыздап қоя береді, бірден көздеріне жас алады. Қалай десек те, Отан жүректегі иманмен қатар жанып тұратын от. Сондықтан, Отанымызды қалай қадірлесек, дінімізді де солай құрметтей білейік ағайын.

Отан мен дінді не үшін жақсы көруіміз керек? Біріншіден, Алла Тағала дәл осы ұлан-асыр жерді біздің, ата-анамыздың, бабаларымыздың туған жері етіп тағдырымызда белгілегені үшін. Біз тұмай тұрып, бұлардың бірін де таңдамадық. Құдай тағдырға жазды, өмірге келдік, көзді аштық, көргеніміз осы жер, осы ел, осы ата-ана. Ал мұны қабылдамаймын десек те, барар жері мен сүйген жарын, бала-шаға тапқанымен, бауырына басып, қазағым дейтін басқа бір Қазақстан табылмайды, іздесе де таппайды. Сондықтан, бұл Раббымыздың қалауы. Екіншіден, осы Отанымызды қорғауда Алла деп жауға шапқан небір-небір батырларымыз, бөлшектенген елімізді бір жерге жиған небір-небір хандарымыз, әрқайсымыздың ата-бабаларымыз, әже-аналарымыз, бауырларымыз, бір сөзбен айтқанда, тарихымыз осы жерге жерленгендіктен. Тіпті, Алаш зиялыларынан бергі жерімізді жаудан қорғаған, кейінгі Ұлы Отан соғысында елді сақтау үшін жанын қиған аталарымыз жерленген жер. Солардың арқасында сіз бен біз бүгінде шырт түкіріп, шалқып өмір сүріп жатырмыз. Біліңіздер, Отан қорғауды, жердің мызғымастығын сақтауды дініміз жоғары бағалайтыны сонша, туған жерді қорғау міндетіне немқұрайлы қараған адамға Алланың өшпенділігі туралы үзілді-кесілді ескерту жасалады. Сондықтан, Отанымызда Құдайдың рақымы бар, дініміздің мейірімі бар. Біз осыны жоғалтып алмайық, ең болмағанда ұрпағымыз біліп жүруі үшін, құлақтарына қағыс қылайық ағайын. Үшіншіден, елімізде бір бақытсыздық немесе әйтеуір бір жамандық болған жағдайда, халқымыздың пейілі сол, қолындағысын ала жүгіреді, яғни, қиындықта біргеміз. Аллаға шүкір, көк байрағымыз көгімізде, еліміз бен тіліміз өркендеуде, дініміз бен дәстүріміз жаңғыруда. Өзімізді көршілес немесе озық елдермен салыстырмайық. Себебі, біздің ешқандай жеріміз олардан кем емес. Кем тұстар бізде ғана ма, барлық жерлерде, тіпті дамыған супер елдерде де бар. Одан да өз елімізді сүюді үйренейік. Өзге елдің қансығынан, өз елімізге таңсық болайық. Жаратушы бізді, біздің жерімізді жақсы көреді. Ендеше, Оны және Оның дінін біз де жақсы көрейік, ағайын! Төртіншіден, Қазақстан жапырақ жайған жеріміз, осы елде туылып, осы жұртта өсіп, осы жерде өніп жатырмыз. Яғни біздің бала-шағамыз, отбасымыз, бауырларымыз, жақындарымыз, туғандарымыз, құдаларымыз, жекжаттарымыз, достарымыз, жарандарымыз, Алла разылығы үшін жақсы көретін туыстарымыз осы жерде өскені үшін. Ұлы Жаратушының жазуымен біз осында болуымыз керек, біз Отанға керекпіз, Отан бізге керек. Сол сияқты, дін де Отандай қажет. Отанды Отан қылатын, діні мен дәстүрін жалғайтын, тілі мен ділін дамытатын, мәдениеті мен тарихын қалыптастыратын біз. Мынаны түсінейік, Отан дегенде жүрегіміздің оттай жануы да өзімізде. Отанға махаббат, дінге құрмет те өзімізде. Сондықтан, Отан мен дін жайлы тарихи оқиғалар мен ұлы өсиеттер ұрпағымызға әр кештерде айтылатын әңгіме болсын. Отаным маған не берді дегенше, Отан мен дінге не бердім дегенді ойлайық. Отанымыздың бар болғаны үшін оны жақсы көру, дініміздің бар болғаны үшін Алланы сүю адамгершілігімізден табылмаса, бұл ата-баба жолынан жырағы қалғанымыз.

Сонымен, Отан мен дін үшін не істей аламыз, қандай қызметтерді атқара аламыз? Біріншіден, Отан үшін әрдайым дұғада болу. Біліңіздер, бұл сүннет амал. Отанымыз болса, біз бармыз, дініміз бар, Отанымыз болмаса, біз де болмаймыз, дініміз де болмайды. Сондықтан «Маған ғана бола берсін, маған ғана бере бер» дей бермей, басымызға бақ болған Отанымыз бен дініміздің бүтіндігіне дұға аямаңыздар, аянбаңыздар. «Көп түкірсе, көл болады» демекші, бұл дұғалар Алламен тілдесу, исламның есігін ашу. Екіншіден, Отан мен дін үшін бірге қадам басу яғни Алла Тағала бізді бірлікке шақырса, «Жұмыла көтерген жүк жеңіл» демекші, Отанымыз үшін әрдайым бірге болу, бір іште болу. Қоғамға іріткі салмай, арандатуға ермей, ақылды шешім, саналы қамқорлық, сапалы істе болуымыз керек. *«Бүлік шығару адам өлтіруден де бетер»* деген Құран Кәрімнің аятына тоқтауымыз қажет. Үшіншіден, Отанға опасыздық, дінге қиянат, елге обалдық жасамау. Тіпті қандай да бір қауіп төнсе де, Отанды тастап қашпау, қандай да бір шикілік туындаса, діннен безбеу. Әйтсе адамзат бәрінен ажырайды; Төртіншіден, еліміздегі ұятсыздықтар мен арсыздықтарға жол бермеу. Түсіндіріп тоқтат, қолмен тоқтат, барып тоқтат, ренжіп тоқтат, әйтеуір қандай да бір күнәнің түрін жасаушыға дұрыс жолды көрсетуде ат салысу. Жалпы, әркім күнәдан өзін қорғаса, Отанын қорғағаны, дінін сақтағаны. Ал, егер әркім өзін дамытса, Отанын дамытқаны, дінін шарықтатқаны; Бесіншіден, «Тазалық – иманның жартысы» дегендей, кішкене болса да Отан тазалығына үлес қосу. Бір ұлтжанды ағамыздың «Патриоттық подъезден басталады» немесе «Қасқайып Алматыда тұрсам да, еңкейіп елімде подъезд жудым» деген бір апайымыздың сөзі бар. Бұл дегеніміз, өзімізден бастап, өз үйімізге, өз подъезімізге, өз ауламызға, өз көшемізге бел бүгу, сыпыру, тазалау деген сөз. Тіпті, жолдағы жатқан тасты алып тастаудың өзі дінімізде сауап, Отанымызға үлес. Сондықтан, әрқайсымыз айналамызды таза ұстасақ, жүрегіміз де, Отанымыз да, дінімізде таза болады. Төртіншіден, өзіміздің мұсылман және қазақ екенімізді ұмытпау яғни дін мен дәстүрге берік болу. Ата дініміздің шаңырағын тік ұстап құлатпау, әжелеріміздің дәстүрін керегедей керу. Қазақ болып көк байрағымызды желбіретсек, мұсылман болып дінімізді көтере білейік. Өйткені бұл екеуі бабаларымыздың сүр жолы. Осы күнге дейін еліктегеніміз, желпілдегеніміз, адасқанымыз жететін шығар. Отанның ғана емес, ата дініміздің де патриоты болайық. Біліңіздер, дініне берік адам, Отанына да берік бола алады. Сондықтан, дініміз бен дәстүрімізді, тіліміз бен ділімізді, мәдениетіміз бен идеологиямызды дамытайық.

Дегенмен, Отанымызға ең бастысы не қажет, дінімізге ең маңыздысы не, осыны білеміз бе? Тәуелсіздік, тыныштық, тұрақтылық, осы үштіктің қайсысы бірінші тұруы керек? Кезінде имам Разидан:

– Дүниеде тыныштық қымбат па, тоқшылық қымбат па? – деп сұрайды.

– Тыныштық маңызды – деп жауап береді.

– Оны қалай дәлелдейсіз? – дегенде,

– Ауру қойдың алдына жем қойылса, жемін асықпай жей береді. Ал, енді сау қойдың алдына жем беріп, бірақ қарсысына қасқырды қойсаң, қанша аш болса да, алдындағы жемін жей алмайды. Неге? Өйткені, жүрегінде қорқыныш бар – деген екен.

Сол сияқты, осы үштіктің біреуі, мысалы, тәуелсіз елміз, бірақ тыныштық болмаса, елде тұрақтылық орнайды ма? Немесе тыныш жатқан елміз, бірақ тәуелсіз болмасақ, жүректе тұрақтылық болады ма? Біліңіздер, тұрақтылық тәуелсіздік пен тыныштықта ғана орнайды. Мен айтқан болар едім, тәуелсіздік бағымыз, тыныштығымыз жанымыз, тұрақтылық тағымыз. Ендеше, жанымыз барда, бағымыздан да, тағымыздан да айрылмайық ағайын!

Нұрлан БАЙЖІГІТҰЛЫ,
«Ырыскелді қажы» мешітінің
бас имамы, діntанушы.

Алатау
Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ӘҢГІМЕ

ОЙЫНШЫ

Піл сүйегінен жасалған әппақ шар жап-жасыл шұға бетінде домалап барады. Төртеуі демін ішіне тартып, шардан көз алмады. Діттеген жеріне жетпей тоқтап қалардай көрінген әппақ шар ортаңғы ұяшықтың ернеуіне ілініп, көбелек қанат қаққан мезеттей іркіліп барып, ұяшық ішіне үзілген тамшыдай құлады.

Пәлі! – деп, үшеуі кезек-кезек барып археологтың қолын алып, арқасынан қақты.

Үш партия бильярд ойнап, 2:1 есебімен есесін жіберіп алған герпетолог кийді бильярд үстеліне сүйеп, темекі тұтатты. Үшеуі сәл әріректе жайылған дастарқанға барып отырды. Мүсінші:

– Керемет ойын көрсеттіңдер! Осы үшін жақсылап бір алайық. Әй, кел! – деп темекі шегіп тұрған герпетологты шақырды.

Көк түтінін будақтатып, бильярд үстелінің арғы шетінде тұрған герпетолог те дастарқанға келіп жайғасты. Төртеуі арақ тола стаканды қағыстырды.

Кәсіпкер мен мүсінші археологтың шебер ойынын, соңғы шардың ортаңғы ұяшыққа түскен сәтін айтумен болды.

«Зиратқа қонбаса, археологтың ұйқысы қанбайды» деуші еді. Енді «шарды бұлай салмаса, археологтың құмары тарқамайды» дейміз бе?! Бастан-аяқ керемет ойнадың. Ең сұмдығы – соңғы шар болды. Алыс, бортта жатқан ол шардың ортаңғы лузаға түсеріне қандай ойыншы болса да сенбес еді. Ғажап!» – деді кәсіпкер.

Айтпа. Шар балқып, созылып барып түскендей болды ма, бір керемет құбылысты сезіндім. «Эстетика!» – деді мүсінші.

Теледидардан археологтардың көне қабірлерді қазып, аршып жатқанын көргенде ішім пысушы еді. Байқаймын, ептілікке әбден үйренген секілдісің. «Кайф, кайф!» – деп кәсіпкер босаған стакандардың ернеуіне жеткізе арақ құйды.

Жеңісіңмен құттықтаймын! Керемет ойнадың! – деп герпетолог та стаканын қолына алып, оң жағында отырған археологқа бұрылып, суық жымиды. – Ішейік!

Төртеуі стакан қағыстырды. Кенет жарық өшіп, коттедж ішін қою қараңғылық басты. Әрегідік найзағай шатырлап, терезелер жарқырап көрінді. Зал іші тым-тырыс. Герпетолог тағы да темекі тұтатты.

Светке не болды екен? Мына найзағайлы нөсер құртты-ау! Движок қос дейін, – деп герпетологтың сол жағында отырған кәсіпкер үстел шетін сипалап, телефонын қолына алды. Әлдекіммен қысқа сөйлесті. Жарық қосылды. Кәсіпкер босаған стакандарды қайта толтырды. Герпетолог шегіліп болып қалған шылымын мыжғылап өшіріп, күлдікті шетке ысырып қойды. Археологқа қарама-қарсы отырған мүсінші:

Елге сіңірген еңбегіңді ескеріп, осы қалаға мүсініңді қояр болса, сенің бильярд ойнап тұрған бейнеңді жасар едім. Маған сондай фантазия келді, – деп күлді.

Онда халық «атақты археологтың емес, әйгілі бильярдшының мүсіні» деп шатасып қалатын шығар, – деді кәсіпкер де күліп. – Тамақ келгенше тағы бір алып жіберейік.

Төртеуі стакан көтерді. Археолог тұздалған қиярды кірш еткізіп тістеп, күтірлете шайнады.

– Әй, мені көп мақтай бермеңдер! Шар деген домалақ, кейде ондай-ондай боп тұрады, – деді де ол кеңірдегін ұстап, көзі шарасынан шығардай алайып, артқа шалқая берді. Езуі көпіршіктеніп кетті.

* * *

Тергеуші шеті мүжіліп ағара бастаған былғары креслосына сүйеніп, ыстық шайын сораптап ішті. Алдында ыбырсып жатқан қағаздарды қопарыстырып, әлденені іздеді. Қарсы алдында мүсінші отыр. Ол сөйле дегендей мүсіншіге иегін қақты.

Марқұмның өйтіп, оп-оңай кетіп қаларын ойлаған жоқпыз. Ауырып, өзін жайсыз сезінген жағдайы да болған жоқ. Керемет ойыны үшін алып, мәре-сәре болып отырғанбыз. Өкінішті, қандай өкінішті! Көп шаруасы аяқсыз қалды, – деді мүсінші.

Мүсіншімен бір сағатқа жуық сөйлескен тергеуші оны жайына жіберді.

– Бильярд көңіл күйіңе тікелей байланысты. Ауырмақ түгілі ұйқың шала, көңіліңде сәл алаң болса, құрыдым дей бер. Кісі қиялына келмейтіндей шеберлік көрсеткен археологтың денсаулығында ешқандай ақау болмағанына жүз пайыз сенімдімін. Не болғанын біз де түсінбей қалдық, – деді тергеуші алдында соңғы сөзін айтқан герпетолог.

– Асыл досымның қазасы қабырғамды қайыстырып кетті. Көптен бері бас қоспап едік. Қайран, есіл ер! Арман-мұраты орындалмай, арманда кетті. Құдай сәл ғұмыр берсе, үлкен жаңалық ашып, қоғамды дүр сілкіндірер еді. Шетелде жүрсе де жиі хабарын алып, жағдайын біліп тұрушы едім. «Сырқаттандым, ауырдым» деп ешқашан айтпаған. Өзі де денсаулығын жақсы күтетін, – деп тергеуші алдына барған кәсіпкер ағынан жарылып, археологтың соңғы жұмысын өз мойнына алатынын да айтты.

Археологтың соңғы сәтінде онымен бірге болған үшеуді тергеп-тексеру аяқталды. Сот-медициналық сараптама археологты «жүрек талмасынан көз жұмған» деп қорытынды шығарды.

* * *

Тергеушінің есігі тарс-тарс қағылды. Ол асығыс барып есік ашты. Есікті қақыратып жіберердей ұрған жас жігіт алқынып, ішке кірді.

– Не болды сонша?! – деді тергеуші оған алая қарап.

– Археологтың әйелінің адвокатымын. «Күйеуім жүрек талмасынан өлген жоқ. Қастандық жасалған» деп кеше ғана менімен кездесіп, үйіне ертіп апарған. Бүгін телефон соғып, «тез жет» деген соң үйіне бардым. Сол жерден келген бетім осы. Біреулер «газ тексереміз» деп есігін ашқызып, әйелдің бетіне бірдеңе шашып жіберіпті. Есін жиса, әлгілер үйдің ішін астаң-кестең қып, археологтың чемоданын алып кетіпті.

– Не дейсің?! Отырып, асықпай айтшы! – деді тергеуші.

– Кеше түстен бұрын ол кісімен кездесіп, істің мән-жайымен таныстым. Сосын үйіне бардық, – деді адвокат. – Ол кісі археологқа қастандық жасауға себеп болар заттармен таныстырған. Енді осындай жағдай болды!

– Қандай заттармен таныстырды?!

Археолог екі жыл бұрын Берел қорымындағы қазба жұмыстары кезінде көне қолжазба, ескі карта тауыпты. Әйелдің айтуынша қолжазбада құпия белгілер, жасырын қазынаға сілтемелер бар екен. Бұл сырды ашу үшін археолог марқұм шетелге де барған, небір ғалымдарды осында да шақыртқан. Сол үшін өмір бойы жиған-тергенінен айырылып, таза-тақырға отырыпты.

Маған ол әйел де, достары да ондай ештеңе айтпады ғой, – деп тергеуші көзілдірігін алып, әйнегін сүртіп қайта тақты.

Тергеу нәтижесін күтіпті. Нәтиже андай болған соң мені жалдап, істі қайта қарауды өтініп, сізге бірге келмекші едік, – деп адвокат алға ұмсынып, кеудесін үстелге тіреп отырды. – Іспен кеше ғана таныстым. Археологтың қандай құпия карта, жасырын қазынаға апарар қандай дерек тапқанын толық түсінген жоқпын. Кейінгі кезде оған телефон соғып, қорқытып-үркіткендер де көбейіпті. Өйткені ол тапқан дүниесін жеке адамдармен бөліскісі келмепті. Әйелі солай айтып отыр. Үлкен жаңалық ашып, қоғамды дүр сілкіндірмекші болған-ау шамасы.

Көне карта мен қолжазбаны көрдің бе сен?

– Әрине, көрдім. Тозған былғарымен қапталыпты. Сарғайған парақтар, көне жазу, түрлі белгілер. Соның бәрін зерттеген еңбегінің өзі бір чемодан болыпты. Белгісіз адамдар сол чемоданды алып кеткен. Әйелдің басы айналып, қайта-қайта лоқси берген соң жедел жәрдем шақырттық. Мен осында тарттым, – деді адвокат.

Тергеуші археологты өлтіріп, әйелін естен тандырып, чемоданды алып кеткен оқиғаларды ойлап, басы қатты. Бірінен соң бірі болып жатқан жағдайды анықтап, күш-жігері жеткен жерге дейін тексеруге бекінді.

* * *

Археологтың мәйітіне сот-медициналық сараптама қайта жасалды. Оның жүрек талмасынан емес, уланып өлгені анықталды. Тергеуші археологтың соңғы сәтінде өзен жағасындағы жалға алған коттеджде бірге болған кәсіпкер, герпетолог, мүсінші үшеуін тергеу ісін бастады. Төбе шашы түсіп, жалпақ басы жалтыраған мүсінші:

– Археолог ат басындай алтын тауып алса да мен оған қылдай қиянат қылмас едім. Марқұмды қандай жауыз дәті жетіп, өлімге қиды! – деп бордай егілді. – Істің жай-жапсары түбі бір ашылар, мен оған ескерткіш соғам.

– «Көп шаруасы аяқсыз» қалды дедің өткенде. Археологтың немен айналысып жүргенін білуші ме едің?

– Оның жан досы менмін. Немен

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ӘҢГІМЕ

айналысып жүргенін қалай білмейін?!

Тергеуші онымен сағаттап сөйлесті. Шыпырлап толған парақтарды ретімен қойып, мүсіншіні уақытша ұстау изоляторына жіберді. Бөлмеге герпетолог жеткізілді. Тергеуші қарсы алдында отырған оған:

– Не шаруамен айналысасың? – деді.

– Әуесқой герпетологпын және кәсіпқой бильярдшымын.

– Кәсіпқой бильярдшы?

– Иә.

– Мүсіншіні сол күнгі жеңілісіңді сөздің майын тамызып баяндайды. Кәсіпқой болсаң, археологтан қалай ұтылып жүрсің?

– Кездейсоқтық, – деді герпетолог. – Ойын болған соң ондай-ондай болады. Әйтпесе, көп ешкімге есемді жібермеймін.

Тергеуші орнынан тұрып, бөлме ішінде ары-бері жүрді.

– Археологтың айналысып жүрген шаруасы жайында білуші ме едің? – деді ол герпетологтың оң иығына сол қолын артып.

– Кәсібінен жалпы хабардармын. Бірақ нақты не іспен шұғылданып жүргенін онша білмеймін. Бізді таныстырған кәсіпкер. Мүсінші екеуі жақсы біледі оны.

– Кәсіпкермен жақсы доссың ба?

– Иә.

– Қандай ортақ істер байланыстырады сендерді?

Герпетолог бөгеліп барып:

– Бильярд шығар, – деді. – Республикалық турнирде танысқанбыз. Ойынымды көріп, кездесуге жиі шақырды. Мен оған ұстаз болдым десе де болады.

– Археологқа сенен гөрі ана екеуі жақын болды ғой сонда? – деп тергеуші орнына барып отырды.

– Иә.

Тергеуші ұзақ әңгіменің кейбір тұсын ғана қағазға түртіп, бір отырып, бір тұрды. Герпетологты да уақытша ұстау изоляторына жіберді.

Көк түтін кеулеген шағын бөлменің есігі ашылды. Темекі тұқылын күлдікке тастаған тергеуші тыжырынып, табалдырық аттаған кәсіпкерді көрді.

Коттедж жалдап, басқосу ұйымдастырасың. Ол жерде адам өміріне қастандық жасалады. Мұны қалай түсіндіресің? – деді тергеуші.

Кәсіпкер үстел астына сұғынып, арқалығының матасы жыртылған орындықты тартып, тікесінен тік отырды. Қалтасынан шытын алып, қолын сүртті де:

Мүсінші ақпейіл жан, одан күдіктенудің реті жоқ. Бұл қастандыққа герпетологтың қатысы бар ма екен деп ойлаймын, – деді ол.

Мен тергеуші емес, өзің тергеуші сияқты сөйлейсің ғой! – деді тергеуші шытынап. – Мен сенен күдіктенем ал!

Бұған дейін археологқа демеуші, қолдаушы болып келдім. Жақында зерттеп жүрген жұмысына байланысты ол марқұм Египетке барып келді. Шет елден қаншама ғалымдар да шақыртты. Соның бәрін қадағалап, жәрдем етіп келемін. Ондай адам қалай қастандыққа барады деп ойлайсың?

Гәп осында! Құпиялық ашылып, ол саған керек болмай қалған шығар?! Табылған дүниені ешкіммен бөліспей, өзің иемденесің. Керемет емес пе?! Археолог секілді жаңалық ашуға емес, «алтын көрсе, жолдан тауға» даяр пенденің бірі емеспін» деп ойлайсың ба өзіңді? Кім сенеді оған?!

Тергеуші мырза! – деп кәсіпкер орнынан атып тұрды.

Айқайлама, отыр!

Кәсіпкер орнына отырды. Қалтасынан шытын алып, жіпсіген маңдайын сүртті.

Тергеуші мырза, – деді ол үні бәсейіп. – Дүние-мүлікке арымды сататын адам емеспін, өзімдікі өзіме бұйырсын. Археологке тілеулес, ниеттестіктен басқа, бөтен ойым болған емес. Егер мен оған шынымен қастандық жасағым келсе, еш із қалдырмас едім. Ондай ойым болса, коттеджге шақырып, басқосу жасап, ашыққа шығам ба? Ол ақымақтың тірлігі болар еді. Ойлашы өзің.

Тергеуші қаламсабын үстелге ұрып, сәл үнсіз отырды да:

Герпетологтан не үшін күдіктендің?

Енді археолог уланып өлген болса. Удың жайын жақсы біледі ол.

Қалай?

Жылан уымен айналысады. Талай клиент тауып бергем мен оған.

Тергеуші қалтасынан шылымын шығарды.

* * *

Кабинетте шаш-сақалы өсіп, қалжырағаны түрінен меңмұндалап герпетолог отыр.

– Керемет кәсібің туралы неге айтпадың?

– Айтқам.

– Не деп?

– Әуесқой герпетологпын деп.

– «Жыланның уын сатумен айналысам» деп айтқан жоқсың ғой. Кәсіпкер айтпаса, айтатын ойың жоқ.

– Кәсіпкер не айтты?

– Сен араққа у қосқан дейді, – деп тергеуші оның көзіне көзін қадап, кірпік қақпай қадалды. Ол мелшиіп, сазарып аз отырды да:

Ахеологты мен өлтірдім, – деді. – Арағына у қостым. Бірақ солай істеуге кәсіпкермен келістім. Ол сұрағанымды беретін болды, ондай көп ақшаға кім қызықпайды дейсің?!

* * *

Тозған кресло, сыры көшкен қоңыр үстел. Бөлменің сарғыш қабырғалары, қуыс-қуысына сіңген темекі исі мүңкиді. Тергеуші шашының ұйпа-тұйпасы шығып, беті ісіп, көзі былшықтанған герпетологқа әлсін-әлсін қарап, жазу жазып отыр. Ол біраз уақыттан кейін барып қаламсабын қойып:

Сөйле! – деді герпетологқа. – Әйелдің адвокаты болмағанда бізді әлі біраз жынды қылар едің. Қылмысыңнан бұрын, кәсіпкерге не үшін жала жапқаныңды түсіндір!

– Жала емес, кәсіпкердің тапсырыс бергені рас.

– Мен сендерді беттестірдім, бір сөзің бір сөзіңе қайшы. Логика деген болады, біз соны жіті назарда ұстаймыз. Егер қастандық жасауға кәсіпкер өзі тапсырыс берсе, археологтың әйелін істі қайта қарауға үгіттеп, адвокат жалдауына көмектесер ме еді?! Енді бұлтақтап, жалтаруыңа жол қалған жоқ. Араққа не үшін у қостың? Тапсырыс берген кімдер? Олар «қазынаны тапсақ, үлесіңді береміз» деді ме? Басқа себебі бар ма, әлде?

Герпетолог бетін қос алақанымен басып, басын жоғары-төмен изеді. Қос қолын тастай салып, шалқайып отырды. Тергеуші оның шиыршық атып, бір бекімге келе алмай отырғанын аңдады.

Әллаһи-беллаһи, анау айтып отырған қазына, карта туралы ештеңе білмейді екенмін. Ешкім де тапсырыс берген жоқ. Саған шынын айтайын, мен оны бильярдтан ұтқаны үшін өлтірдім.

Тергеушінің өңі бұзылып, орнынан атып тұрды. Үстелді жұдырығымен бір ұрды.

– Сен бүйтіп менімен тағы да жасырынбақ ойнама! Бәрібір көкелеріңді жасырып қала алмайсың! Шыныңды айт! – деді ақырып.

Герпетолог оның бетіне қарап, басын шайқады. Тергеуші оның еш саспай, сабырлы қалыпқа көшкеніне тіптен ашуланды.

– Кімдер? Айт деймін!

– Бильярд ойнап көргенсің бе? – деді герпетолог еш саспай.

– Қыртпашы!

– Сен тыңда, сөзімді бөлме. Сен айтқан қазына-мазына, құпия карта-мартаңды білмейді екенмін. Мен – әуесқой герпетологпын. Бірақ осы қаладағы ең шебер бильярдшы, ең мықты ойыншымын. Бильярд – мен үшін өнер! Халықаралық турнирде де талай топ жарғанмын. Сондай адамның жер тырнаған қайдағы бір археологтан ұтылуы қандай ауыр боларын сезіне де алмайсың сен! Және бір емес, екі партия жеңіліс! Талас болған соңғы шардың лузаға қалай түскенін көрсең ғой! Осы ойынға ғұмырымды сарп етсем де, мен ондай сұлу да шебер ойын, ғажап трюк жасап көрмеппін. Шар емес, айдында сырғып аққу жүзіп бара жатқандай болды. Тымық су бетінде баяу сырғып бара жатқан ақ мамық – ақ құсты ойлашы, тура сол! Сондай сұлу картина жасап, алдымда мерейі өсіп, мейманасы тасыған, әспенсіген адамды мен кешіре алмадым. Күйреп, ешкім емес екеніңді әшкерелеп, жалаңаш кейпіңді көзіңе көрсеткен жанды сен де кешірмеуің мүмкін сол сәтте. Мүмкін кешіру үшін уақыт керек. Бірақ ақылың асықпай келеді, кең толғануға эмоцияң ырық бермейді. Өзіңді мықты санасаң, тіптен солай. Енді ойласам, мен ешқандай да мықты ойыншы емес екенмін. Шын мықты ешқашан эмоцияға берілмейді, бәрін салқын қабылдайды. Енді бәрі кеш. Мен рас жеңілдім. Ойыннан емес, өмірден. Нәтижесі осы – қылмыс! – деп герпетолог екі қолын үстелге тіреп, басын шеңбектей ұстап, күрсініп жіберді.

Арыны басылып, күйзеліп, таусыла сөйлеген герпетологтың аянышты бейнесінен тергеуші көзін алмай, үнсіз отырып қалды. Темекі тартқысы келіп, қалтасын ақтарды. Шылымы таусылыпты. Бос қорапты үстел үстіне тастады. Орнынан тұрып, ары-бері жүрген ол кілт тоқтап:

Сонда сен коттеджге «мен археологтан ұтылам, сосын оның арағына у қосам» деп, мықты ойыншы бола тұра ұтылатыныңды алдын-ала біліп бардың ба сонда?! Сөзіңнің қисыны болсашы! Артыңда тұрған адамдарды айт көп мыжи бермей! – деді.

Герпетолог басын көтеріп, жөткірінді. Салалы саусақтарымен дудыраған шашын артына қайыра сылады.

– Мен әуесқой герпетолог болсам да, жыланды қалай саудың қыр-сырын жетік білем.

– Жылан сауғаны несі?! – деді тергеуші.

«Сауудың тырнақшаға ала тұр, қазір түсіндірем, – деп герпетолог екі қолының сұқ саусағы мен ортан терегін қозғап-қозғап қойды. – Жыланның әр түрін асыраймын. Уын алып, сатамын. Бұл шаруадан кіріс көп маған. Жылан уының кептірілген 1 грамм ұнтағын көзін тапсаң, 400 АҚШ долларына дейін сата аласың. Әрине, бізде оны кәдеге жарататын фармакологиялық зауыт жоқ. Сол үшін де шетелдіктермен байланысқа шығам. Көп адам бұл шаруамен айналыспайды.

– Контрабандиспін деші. Картаң ашылып келеді, – деді тергеуші.

– Енді маған бәрібір. Ештеңе де кісі өлтіргеннен ауыр емес. Мен әңгімемді аяқтайын рұқсат болса, тергеуші мырза, – деді герпетолог. «Айта бер» дегендей тергеуші басын изеді.

– Жыланның уын бұрынғылар у жинайтын организіміне массаж жасап алатын көрінеді. Қазір жыланды жеті-сегіз волттық электродпен соқтырсаң болды, уы тамшылайды. «Сауу» деген сол. Жиі саусаң, тез өледі бейшаралар. Одан да түрін, санын көбейтіп алған абзал.

– Ал жарайды, – деп тергеуші оның сөзін бөлді.

– Сол күні неге коттеджге у апардың, соны айтшы?

Үйден шығарда клиентім хабарласып, кішкентай бір құтысын алып шыққам. Бильярдтан алып кететін болған. Сол күнгі нөсер жауынның кесірінен ол жете алмады. Ең улысы еді, мен алып шыққан, археологтың ажалына бұйырыпты.

Сен мені «археологты ойыннан ұтылғаным үшін өлтірдім» деген өтірігіңе сендірем деп әуре болма! – деді тергеуші оның желке тұсына келіп. – Шыныңды айт, жазаң жеңілдейді!

Герпетолог үнсіз қалды. Бөлме іші тыныштыққа шомды. Тергеуші орнына барып отырып, тілін жұтып қойғандай мелшиіп, қарсы алдында отырған герпетологтан көзін алмады. Ол мұның сөзін естімегендей, тіпті қарсы алдында отырғанын ұмытқандай өзімен-өзі қиял сүріп, қыбырсыз отыр. Тергеушінің жон терісі тырысып, үстелді қойып қалды.

– Айтсаңшы енді!

Герпетолог:

– Адамды шаршатып жібереді екенсің, – деп жымиып күлді. – Ертеректе Шығыстың бір дастанын оқыған едім. Ешкімді алымсынбайтын бір батырдың оқиғасы есіме түсіп отыр. Алысқан жауын алатын сол баһадүр бір жолы өзі секілді сайыпқыранмен сайысады. Күн алысады, түн алысады екеуі. Жекпе-жек неше күнге созылады. Ешкімді екі рет алдына келтірмейтін батыр қабағат ашуланып, кезегі келгенде басына қалқанын тосқан қарсыласын ауыр күрзімен аямай соғады. Қарсыласының қалқаны, басына киген дулығасы да қақ айырылады. Сол сәтте оның төбесіне түйген қолаң шашы тарқатылып, басын сілкіп-сілкіп жібереді. Сонша күн сайысқан қарсыласының әйел заты екенін көрген әлгі батыр сол сәтте күрзісін лақтырып жіберіп, арқырап аққан асау өзенге ат-матымен қойып кетеді. Саған түсіндіре алмай отырған мендегі хәл де осы, – деп герпетолог кеуде кере тыныстады. – Мықтысынамыз, ешкім де мықты емес. Осыны түсінуге үлкен бодау бердім, бір-ақ сәтте қылмыскер болдым. Сен «ойын үшін адам өлтірдің бе?» дейсің. Мен үшін бұл ойын деп жеңіл қарайтын дүние емес, басқа нәрсе. Кез келген салада мен секілді табысқа жетіп, өзіне сенгендер сол сенімі күйрегенде өзін ұстауы қиын. Құ нәпсі ғой. Атсаң да, шапсаң да айтарым – осы. Қандай жаза кессеңдер де көтердім!

Бөлме ішін үнсіздік биледі. Тергеушінің екі көзі герпетологта болса да, ой-қиялы басқа қиырды қыдырып кеткен сыңайлы. Кірпік қақпайды. Ұзақ үнсіздіктен кейін:

–Кәсіпкерге не үшін жала жаптың? – деді ол.

– Археологқа қастандық жасағаныма шындап өкінемін. Ойласам, менің ондай жауыздыққа баруыма кәсіпкердің әсері қатты болды. Кәдімгі отқа май тамызғандай. Менің әрбір ойыныма аузы ашылып таңғалып: «Сенің таяғың Мұса пайғамбардың таяғындай киелі, қасиетті. Түрткен шарың бос кетпейді» деп, кийдің ұшын сүюші еді. Жеңілген сәтімде бар-жоғымды бір-ақ сәтте ұмытып, табашы боп шыға келді. Мен оны жек көрем, кешірмеймін! – деді герпетолог.

Ырысбек ДӘБЕЙ
madeniportal.kz. сайтынан алынды.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

НОВИНКА

БУДУТ ПО-НОВОМУ ПРОХОДИТЬ РЕГИСТРАЦИЮ В АЭРОПОРТУ

В МЕЖДУНАРОДНОМ АЭРОПОРТУ АСТАНЫ ВНЕДРЯЮТ РЕГИСТРАЦИЮ ПАССАЖИРОВ ПО БИОМЕТРИЧЕСКОЙ ИДЕНТИФИКАЦИИ, СООБЩАЕТ ZAKON.KZ.

Об этом рассказали в Министерстве транспорта РК 24 ноября 2023 года.

«В ходе рабочего визита вице-министр (транспорта РК Максат Калиакпаров. — Прим. ред.) принял участие в совещании по вопросам повышения уровня цифровизации в аэропорту, где обсудили внедрение возможности биометрической идентификации, с помощью которой пассажиры смогут совершать все необходимые операции при регистрации на рейс, самостоятельно заполнять и распечатывать документы, полноценно пользоваться электронной версией паспорта», — говорится в сообщении.

Также сообщается, что на совещании рассмотрены перспективы внедрения новых систем для саморегистрации и сдачи багажа.

«Председатель правления АО "Международный аэропорт" Ергазы Жолдасов отметил, что программа регистрации пассажиров по биометрической идентификации будет запущена в тестовом режиме 27−30 ноября».

По итогам совещания Максат Калиакпаров дал ряд поручений и подчеркнул о готовности Минтранспорта вести совместную работу по дальнейшему развитию услуг аэропорта.

Изначально планировалось, что с 1 января 2024 года в Казахстане введут обязательную дактилоскопию, за отказ от которой планировали штрафовать. Норма о всеобщей дактилоскопии при документировании вызвала резонанс в обществе и среди депутатов. Они предложили сделать ее добровольной. В МВД предложение рассмотрели. Подробности по ссылке выше.

Пресс-служба Минтранспорта РК

«CREATIVECENTRALASIA – 2023»

ФОРУМ КРЕАТИВНЫХ ИНДУСТРИЙ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ

Как передает пресс-служба региональной палаты предпринимателей города Алматы, с 24 по 26 ноября в Алматы состоялся ежегодный форум креативных индустрий Центральной Азии «Creative Central Asia – 2023». Диалоговая площадка ССА-2023 объединила более 100 спикеров – экспертов и представителей отрасли из России, Кыргызстана, Узбекистана, Таджикистана и Южной Кореи. Участники форума обсудили основные тенденции и перспективы развития креативных индустрий в центральноазиатском регионе.

Основными направлениями для обсуждения стали сферы кино, музыки, образования, fashion-индустрии и IT-сектор. В рамках форума прошел ряд панельных сессий по следующим темам: «Креативные индустрии как социальный лифт для молодежи», «Комфортная городская среда и развитие креативного ландшафта», «Женское креативное предпринимательство», «Аудиконтент в современном мире» и др.

Спикер панельной сессии форума, управляющий директор Палаты предпринимателей города Алматы Нариман Ибрагимов отметил, что в своем Послании Касым-Жомарт Токаев сказал, что креативная индустрия – это еще одна точка роста экономики и занятости.

«Для города Алматы это направление особо значимо. Вместо с местными исполнительными органами и бизнес-сообществом мы стараемся создать все условия для масштабного развития этой сферы. В этом направлении при алматинской Палате предпринимателей «Атамекен» работает Совет по развитию инноваций и креативных индустрий, где представители направления поднимают проблемные вопросы направления», – сказал Нариман Ибрагимов.

В дни форума были проведены лекторий, мастер-классы, publictalk, состоялась ярмарка прикладного искусства. При поддержке и участии известных алматинских кураторов мультимедийного музея Lumiere hall прошла выставка-инсталляция, презентующая инновационные и экспериментальные работы казахстанских и международных цифровых художников. На выставке представлены работы авторов в направлениях AI-ART, Digital Fashion, Media Art.

Руководитель Управления предпринимательства и инвестиций г. АлматыБерик-Солтанбаевотметил, что Алматы является одним из центров креативных индустрий.

«Наша основная задача – микроструктурная поддержка креативных предпринимателей, финансовые меры. В прошлом у нас была создана первая организация, которая занимается развитием креативных индустрий. В рамках данной организации все необходимые меры поддержки оказываются.На самом деле основными сдерживающими факторами роста являетсянедостаточнаяразвитость инфраструктуры. Что нужно для предпринимателей сейчас? Нужны финансовые меры, нужны пространства,чтобы они могли генерировать свои идеи. В программу развития города Алматы, которую мы в прошлом году утвердили, мы все необходимые меры заложили», – сказал Берик Солтанбаев.

По словам спикера, скоро запускается одно из пространств в городе, оно будет расположено на улице Маркова. Сейчас ведутся ремонтные работы.

«Также мы в рамках программы развития города заложили грантовую поддержку начинающих предпринимателей. Закладываем возмещение части затрат креативных предпринимателей при участии вмеждународных форумах, выставках. Все эти меры мы вносимв наши региональные программы. У нас есть программаразвития Алматы «Бизнес-2025», где у нас прописаны все инструменты нефинансовой и финансовой поддержки. До конца года планируем внести все поправки на уровне нашего городского маслихата. Со следующего года будут выделены деньги с местного бюджета на данные меры», – сказал Берик Солтанбаев.

Во время мероприятия также состоялась экспертная дискуссия ПРООН с представителями молодежи и малого среднего бизнеса креативных индустрий. Знаменательным событием форума стала fashion musical «Luna Sezim» казахстанского дизайнера.

Основная цель форума ССА-2023 – развитие инфраструктуры креативных индустрий, популяризация идей креативного предпринимательства, привлечение международных инвестиций. Форум призван способствовать продвижению бренда города Алматы, поддержке творческих специалистов и развитию межпрофильныхколлабораций для создания новых продуктов в инновационном и творческом секторах.

Ш. ХАМИТОВ.

«СУДЕБНЫЙ КАБИНЕТ»

УПРОЩАЕТ ПРОЦЕСС ОТПРАВЛЕНИЯ ПРАВОСУДИЯ

ВНЕДРЕНИЕ И ПРИМЕНЕНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СУДЕБНОЙ СИСТЕМЕ УПРОЩАЕТ СУДОПРОИЗВОДСТВО, СНИМАЕТ БЮРОКРАТИЧЕСКИЕ БАРЬЕРЫ, МИНИМИЗИРУЕТ КОНТАКТ СОТРУДНИКОВ СУДЕБНОЙ СИСТЕМЫ С ГРАЖДАНАМИ, ЧТО СПОСОБСТВУЕТ СНИЖЕНИЮ ПОДВЕРЖЕННОСТИ К КОРРУПЦИИ, ЭКОНОМИТ ВРЕМЯ И СРЕДСТВА ГРАЖДАН, ПОЗВОЛИТ ДОСТИЧЬ МАКСИМАЛЬНОЙ ПРОЗРАЧНОСТИ И ДОСТУПНОСТИ СУДЕБНОЙ СИСТЕМЫ ДЛЯ НАСЕЛЕНИЯ СТРАНЫ.

Упростить процесс отправления правосудия, избавить его от лишних бюрократических процедур – теперь стало возможным и несложным при активном внедрении новых информационных технологий, прочно вошедших в повседневную жизнь граждан и работу органов государственной власти, что позволяет избежать многих неудобств и получить максимально эффективный результат при минимальных затратах временных и финансовых ресурсов.

Судебный кабинет», является пользователем сервиса подачи электронных документов.Гражданин, его представитель или адвокат в любое удобное ему время, не выходя из дома, офиса через сеть интернет может просмотреть судебный документ, а также статус по делу и распечатать судебный акт.

Сегодня с помощью ЭЦП граждане направляют обращения в виртуальные приемные государственных органов, получают справки, меняют прописку, подают заявки на получение различного рода услуг и разрешений.

Электронные сервисы «Судебный кабинет» и «Ознакомление с судебными документами» доступны через официальный сайт Верховного суда http://www.sud.kz. Получить данные услуги может любой гражданин республики, имеющий электронную цифровую подпись.

Физические лица и их представители, представители юридических лиц вправе представлять в суд электронные документы, посредством заполнения электронных форм, размещенных в электронном информационном сервисе «Судебный кабинет». Для этого указанным лицам необходимо зарегистрироваться в электронном информационном сервисе «Судебный кабинет».

Авторизация в «Судебный кабинет» осуществляется с помощью ИИН или БИН и пароля. При подаче заявления (обращения) представителем юридического лица авторизация осуществляется посредством БИН.

Анар ОМРАЛИЕВА,
главный специалист администратора СМЭС Алматинской области.

Бейсенбі - Четверг, 7 желтоқсан

ҚАЗАҚСТАН

06.05, 04.15«Жәдігер»
06.25, 10.00, 13.00, 15.00,
20.00, 01.10 «Ақпарат»
07.00 «Таңшолпан»
10.10, 18.00 Т/х «Қилы күндер»
12.20, 20.30 «Құдаша қыз»
13.10 «Құдаша қыз»
13.30,02.45 «Өмір көркем»
14.30, 04.40 «Ғажайып өлке»
15.15 «Қызық екен...»
16.05, 03.35 «Бізбен бірге»
17.00, 00.10 «Ашық алаң»
21.20, 23.35, 01.50 Футбол
21.25 Т/х «Алданған арман»
22.25 «1001 түн»
01.40 «Сана»
05.00 «Ауылдастар»

ХАБАР

05.00 Т/х «Шашу»
07.00 «Оян»
10.00 «В фокусе»
10.25 Мультсериал
12.00, 20.00 Т/х«Шерлі жүрек»
14.00 «Айналайн»
15.00, 21.45 Сериал «Соңғы үміт-2»
16.00, 23.30 Сериал «Срок давности»
18.00 Новости
18.20 Итоги
19.00 Жаңалықтар
19.20 Ток шоу «Біздің мақсат»
22.30 «Ұйқым келмейді»

АСТАНА

06.00 Т/х «Ене»
06.20 Т/х«Қара шаңырақ»
07.20 М/с «Маша и медведь»
09.00,21.00 «Осман-3»
10.00 Т/х «Кекеш келін»
13.00, 00.20 Т/х «Дастан»
14.00, 01.25 Т/х «Ессіз махаббат»
15.00 «Королева игры»
17.15 Сериал «Шабашники»
17.55 Сериал «Другая жизнь Анны»
20.00 «Астана таймс»
22.50 «Лакшми» үнді т/х
02.15 Т/х «Айнұрдың арманы»

ЕВРАЗИЯ

06.00«Тамаша сити»
07.00, 04.00 «Паутина»
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!»
09.00 «Доброе утро, Казахстан!»
10.10 «Жить здорово»
11.05 «Давай поженимся»
12.00 Мужское/женское
13.00, 00.40 «Конец невинности»
14.00, 02.25 Новости
14.15, 02.40 Жаңалықтар
14.30 QOSLIKE
18.30, 03.35 Басты жаңалықтар
19.00, 02.50 «KOREMIZ»
20.00 Главные новости
20.35 Сериал «Бывших не бывает»
01.35 «Улицы развитых фонарей-5

КТК

07.05, 19.30,04.30-05.00 Кешкі жаңалықтар
07.30 Т/х «Жан жылуы»
08.00Т/х «Сағыныш»
09.20, 21.00 Вечерние новости
10.00 «Было дело»
11.00, 21.40 «Ты меня никогда не забудешь»
15.20 Т/х «Бір кем дүние»
20.00, 03.45 «Астарлы ақиқат»
02.40 «Магистраль»

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
09.30 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
10.00 Новости (Алматы облысы)
10.30 Новости (Жетісу облысы)
11.00 «Әсем әуен»
12.00 «Бүгін»
12.30 «Ой-сарап»
13.00 «Мақсатына жеткендер»
13.30 «Шаңырақ»/тікелей эфир
14.20 «Жетісу жауһарлары»
14.30 «Архивтегі ақиқат»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Әсем әуен»
16.00 Новости/прямой эфир
16.20 «Олжа»
17.00 Д/ф «Ғажайып мәдениет»
17.30 «Әсем әуен»
18.00 «Сегодня» /тікелей эфир
18.30 «Ой-сарап»
19.00 «Менің арманым»
19.30 «Ел қамы»
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы)
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы)
21.00 Итоговые новости (Алматинская область)
21.30 Итоговые новости (Область Жетысу)
22.00 «Әсем әуен»
23.00 Д/ф «Кең ауқымда»
23.30 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

06.00, 03.30 Әзіл студио
07.00, 20.00 Информбюро
08.00, 21.00 Т/х«Чукур»
10.00, 11.00 Мультсериал
11.40 «Тік Ток» шоу
12.20 Х/ф «Индиана Джонс и последний крестовый поход»
15.20 Х/ф «Ограбление по-итальянски»
18.00 Х/ф «Перевозчик»
23.00 Х/ф «Час расплаты»
01.30 «31 әзіл»
03.10, 04.30 Ватсап
03.50 «1001 әзіл»
04.00 Bala Battlle
05.00 Ризамын

7 КАНАЛ

06.00, 04.45 «Қуырдақ»
06.50, 13.40Т/х «Тақиясыз періште»
07.30 «Айна онлайн»
08.00, 02.30 «Бастық баламын»
09.00, 17.40 Сериал «Самый лучший муж»
11.00,19.50 «Триггер»
12.30, 19.00 Сериал «Родительское право»
14.00, 00.70 Ток-шоу «Қыздарай»
15.00, 22.40Т /х «Құзғын»
16.00, 23.40 Т/х «Сағаң сенемін»
17.00, 22.00 Т/х «Үмітіңді үзбе»
01.40 Т/х «Аяла мені»
03.10 Т/х «Япырай»
04.00 «Жеңіп көр»

Жұма - Пятница, 8 желтоқсан

ҚАЗАҚСТАН

06.05 «Жәдігер»
06.30,10.00,13.00,15.00,
20.00,01.35 AQPARAT
07.00 «Tansholpan» тікелей эфир
10.10,18.00 Т/х «Қилы күндер»
12.20,13.10, 20.30 Т/х «Құдаша қыз»
13.30,03.10 «Өмір көркем» тікелей эфир
14.30 «Ғажайып өлке»
15.15,04.50«Мергендер мекені»
16.10,04.05« Bizben birge…»
17.00,00.35«ASHYQ ALAN»
21.25 Т/х «Алдаңған арман»
22.25 «Көңіл толқыны»
00.00 «PARASAT MAIDANY»
02.05 «Сана»

ХАБАР

05.00Т/х «Шашу»
07.00 Тікелей эфир «ОЯН!»
10.00 «Менің өмірім»
10.30 «Барбоскины» мультсериал
12.00,20.00 Т/х «Шерлі жүрек»
14.00 «АйнаLine»
15.00, 21.45 «Соңғы үміт-2»
16.00 Сериал «Срок давности»
18.00 Новости
18.20 Ток шоу « Итоги»
19.00 Жаңалықтар
19.20 Ток шоу«Біздің мақсат»
22.45Х/ф «Половинка меня»

АСТАНА

06.00 Т/х «Ене» үнді
06.20 Т/х «Қара шаңырақ»
07.20 Мультфильм «Маша и медведь»
09.00, 21.00 Т/х «Осман-3»
11.00 «Кекеш келін»үнді т/х
13.00, 00.20 Т/Х «Дастан»

14.00, 01.25 Т/х «Ессіз махаббат»
15.00 «Эксперимент»
15.15 «Президент пәрмені»
15.30«Жұлдызбысың»
17.00Сериал «Шабашники»
18.20 Х/ф «Операция «Алтын адам»
20.00 «Астана таймс»
22.50 «Лакшми» үнді телехикаясы
02.15 «Айнұрдың арманы» Т/Х

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Тамаша CITY»
07.00«П@утина»
08.00 «Қайырлытаң,Қазақстан!»
09.00 «Доброе утро, Казахстан!»
10.10 «Жить здорово»
11.05«Давай поженимся!»
12.00,01.50«Мужское/женское»
13.00 Сериал «Конец невинности»
14.00,02.30 «Новости»
14.15, 02.45«Жаңалықтар»
14.30 «Қослайк»
18.30, 03.45 «Бастыжаңалықтар»
19.00, 03.00 «Koremiz» бағдарламасы
20.00 «Главные новости»
20.30 «Парламент Online»
20.55 «Поле чудес»
22.05Сериал «Белая ночь»

КТК

07.05,19.30,04.30,05.00 Кешкі жаңалықтар (Қайталау)
07.30«Жан жылуы», Корей т/х
08.00«Сағыныш» т/х
09.20Вечерние новости (Повтор)
10.00 «Было дело»
11.00«Ты меня никогда не забудешь»мелодрама
15.20 «Бір кем дүние», өзбек т/х.С субтитрами на русском языке
18.00 Т/х « Менің сүйікті донорым»
20.00, 03.45 «Дау дамайсыз»
20.35, 04.10 «КТК веб»
21.00 «Вечерние новости»
21.40«Возмездие» мелодрама
02.40 «Магистраль»ДЕТЕКТИВ

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
09.30 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
10.00 Новости (Алматы облысы)
10.30 Новости (Жетісу облысы)
11.00 «Әсем әуен»
12.00 «Сегодня»
12.30 «Ой-сарап»
13.00 «Менің арманым»
13.30 «Әсем әуен»
14.30 «Ел қамы»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 Д/ф «Ғажайып мәдениет»
16.00 Новости/прямой эфир
16.20 «Ел іші - өнер кеніші»
17.00 «Шашу»
17.50 «Жетісу жауһарлары»
18.00 «Иман нұры»
18.30 «Ой-сарап»
19.00 «Экономtime»
19.30 «Ел мен жер»
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы)
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы)
21.00 Итоговые новости (Алматинская область)
21.30 Итоговые новости (Область Жетысу)
22.00 «Әсем әуен»
23.00 Д/ф «Кең ауқымда»
23.30 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

06.00 Әзіл студио
07.00,20.00 Информбюро
08.00,21.00Т/х «Чукур»
10.00 «Великий человек паук»м/с
11.00 М/с «Маша и медведь»
12.10 TIKTOKshow
12.50 Timevine
13.10Кино «Час расплаты»
15.50 Кино «Перевозчик»
18.00Кино «Перевозчик-2»
23.00 Кино «Поезд в пусан»
01.30 «31 ӘЗІЛ»
03.00,04.30 «Whatsup?»
03.50 «1001 әзіл»
04.00 Bala Batlle
05.00 «Ризамын»

7 КАНАЛ

06.00,04.45 «Қуырдақ»
06.50,13.40 т/х «Тақиясыз періште»
07.30 «Айна online»
08.00,02.30 т/х «Бастық баламын»
09.00 ,17.40 Сериал «Самый лучший муж»
11.00 Сериал «Триггер»
14.00 «Гүл-гүл шоу»
15.00 Т/х «Құзғын»
16.00, 23.40 Т/х «Сағаң сенемін»
17.00«Battle сөз»
19.50 Х/ф «Цунами 3D»
21.50 Х/ф «Жена не стена»
00.40 Жайдарман
01.40 «Аяла мені»
03.10«Япырай»
04.00 «Жеңіп көр»

Сенбі - Суббота, 9 желтоқсан

ҚАЗАҚСТАН

06.05,03.05 «Жәдігер»
06.30, 17.00«Ақпарат»
07.00,04.45 «Ауылдастар»
07.35,03.25 «Күй-керуен»
08.15,03.55«Шаңырақ»
08.50,00.20 «Теледәрігер» тікелей эфир
10.00, 18.00 Т/х «Қилы күндер»
12.00,20.00«Қазақстан дауысы»
14.30 Т/х «Құдаша қыз»
17.20 «Көңіл толқыны»
22.30Концерт «Қоңыр күз»
01.15 Т/х «Гауһартас»
02.20 «Зинһар»
04.25 «Парасат майданы»

ХАБАР

05.00 «Кім мықты?»
07.00 «Жарай ма ?» концерт
09.00 «Сарбаз»
09.30«Дүлдүлдер дүбірі»
10.00 Х/ф «Половинка меня»
12.00 м/ф «Два хвоста»
13.15 М/с«Барбоскины»
13.30 «Самый долгий день лета»
14.00 «Мәртебелі өнер»
16.00 «Үкім» т/х
17.45 «Асыл домбыра»
19.00 «Cover show»
21.00 «7 күн»ақпарат арнасы
21.40 Х/ф «Замерзшая из майами»
23.40,00.00 «Хабар спорт»
00.20 «Әке бақыты»

АСТАНА

06.00 Т/х «Ене»
06.20 Т/х «Қара шаңырақ»
07.20 М/ф «Маша и медведь»
09.00,21.00 «Осман-3» Т/х
11.00 Худ.фильм«Бизнес по-Казахски»
13.10 «Алдараспан»
16.00Сериал «Шабашники»
17.10Худ.фильм «Паралимпиец»
20.00 «Sapar times»апталық сараптамалық
22.50 «Лакшми» т/х
23.55 Худ.фильм «Тойхана»

ЕВРАЗИЯ

06.00, 02.25«Тамаша CITY»
08.30, 01.40«П@утина»
09.30 «Бейкүнә»
10.20 «Поехали!»
11.25Х/ф «Белый тигр»
13.40 Сериал «Улики из прошлого.Тайна картины коровина»
17.15 «Dastarhan»
18.30 «Айна» тікелей эфир
19.00 «Х FACTOR»
20.05 Т/с «Цветотерапия»
23.50 «Фантастика»

КТК

07.05,02.50«КТК - Қабатов»
08.00 « Маңдай тер» д/ф
08.40 «Динамен дұрыс»
09.40Вечерние новости
10.20 «Возмездие» мелодрама
15.10 «Өмір –сынақ»
17.10,03.50,05.00 «Алдараспан»
21.00 «Пробуждение любви» мелодрама
01.35 «Было дело» (повтор)

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық»
09.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
09.30 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
10.00 Новости (Алматы облысы)
10.30 Новости (Жетісу облысы)
11.00 «Әсем әуен»
12.00 «Иман нұры»
12.30 «Ой-сарап»
13.00 «Экономtime»
13.30 «Шашу»
14.15 «Жетісу жауһарлары»
14.30 «Ел мен жер»
15.00 «Шаңырақ»
15.50 «Әсем әуен»
17.00 «Шашу»
17.50 «Жетісу жауһарлары»
18.00 «Жас тілші»
18.30 «Өмірлік бағдар»
19.00 «Ұлт ұяты»
19.45 «Әсем әуен»
20.00 «Олжа»
20.30 Апта /қаз/
21.30 Апта /рус/
22.20 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

06.00Әзіл студио
07.00 BalaFunny
07.30 Күліп ал
08.00, 03.50Тикток шоу
08.30, 04.20 Тайм вайн
09.30 Готовим с Адель
10.00«Алдараспан»
12.30 Кино «Перевозчик-2»
14.30 Кино «Суперагенты»
16.30А/ф «Рио»
18.30 Кино «Джон Картер»
21.30Кино «Стражи галактики»
00.30 « Біздің шоу»
02.10 кино «Согдиана»
04.40«Whats up?»
05.00 «1001 әзіл»
05.30 «Бала батл»

7 КАНАЛ

06.00, 05.00 «Қуырдақ»
06.50, 01.50 «Келесі кім?»
07.20,00.10 Сәлем Қазақстан
09.00 «Измайловский парк»
11.30 Сериал «Сашино дело»
16.00 «Жұлдызды шаңырақта»
16.40, 23.40 Айна Онлайн
17.10 «Берекелі мереке»
19.40 сериал «По велению сердца»
02.40 «Жеңіп көр»
04.10«Япырай»

Жексенбі - Воскресенье, 10 желтоқсан

ҚАЗАҚСТАН

06.05,03.50«Жәдігер»
06.30,04.55 «Ауылдастар»
07.05«Күміс көмей»
07.45,04.10«Дәуір даналары» д/ф
08.35, 03.15 «Ақсауыт»
09.00,17.30«Көңіл толқыны»
10.00, 18.00 Т/х «Қилы күндер»
12.00 « Қазақстан дауысы»
14.40 «Құдаша қыз»
17.10,03.35 «Отандық брент»
20.00,01.05 «АРТА» тікелей эфир
20.50,01.55 «Ақорда»
21.00 «Ән-дәурен»концерті
23.30«Оралман»
02.10 «Гауһартас»
03.15 «Ақсауыт»

ХАБАР

05.00 «Кім мықты?»
07.00«Арқада салған ән қандай...» концерт
08.30 «Культурный контекст»
09.00 «Оянған өлке»
10.00 Х/ф «Замерзшая из майами»
12.00Мультсериал «Принцесса и дракон»
13.10 Мультсериал «Барбоскины»
14.00 «Covershow»
16.00 Т/х «Үкім»
18.15 «Алғашқы»
19.30 «Қызық таймс»
21.00 «7 күн»информационно-аналитическая программа
21.40 «Отдел журналистских расследований»
22.15Мегахит «Затерянные во льдах»
00.15 «Әсем әндер»

АСТАНА

06.00 Т/х «Ене»
06.20 Т/х «Қара шаңырақ»
07.20 М/ф «Маша и медведь»
09.00,21.00 «Осман -3» т/х
11.00 Худ. фильм«Паралимпиец»
14.00 «Шаншар»
16.00 Сериал «Шабашники»
17.10 Худ.фильм «Тойхана»
19.00Худ.фильм «Бизнес по-Казахски в Америке»
22.50«Лакшми» т/х
23.55 Худ.фильм «Операция «Алтын адам»

ЕВРАЗИЯ

06.00,03.15 « Тамаша CITY»
07.50«Воскресные беседы»
08.00,02.30«П@утина»
09.00«Бейкүнә»
10.50 «Қаймақ»
11.25 Сериал «Мой капитал»
15.45 «Х-FACTOR»
16.45 «Әгугай»
18.00 Х/ф «Спастите колю»
20.00 «АНАЛИТИКА»
20.45 сериал «Сестра по наследству»
00.45 «Перепой звезду»

КТК

07.05 «Ән мен әнші»
09.00 «Соль земли»
09.30 «Юморина» шоу
10.40 «Пробуждение любви» мелодрама
15.10 Т/х «Өмір сынақ»
17.00,03.00,05.00 «Сен барда» Қуаныш пен Қарлығаштың шығармашылық кеші
20.00 Кел, Шырқайық!
21.00 «Динамен дұрыс »сұқбат
22.00 «Портрет Недели» с Артуром Платоновым
23.00 Х/ф «Тому,что было не бывать»
01.35 «Было дело»

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
09.00 Апта /қаз/
10.00 Апта /рус/
11.00 М/ф «Татонка»
12.00 «Жас тілші»
12.30 «Өмірлік бағдар»
13.00 «Ұлт ұяты»
13.30 «Шашу»
14.15 «Жетісу жауһарлары»
14.30 «Әсем әуен»
15.00 «Шаңырақ»
15.50 «Әсем әуен»
17.00 Ғ.Сүлейменовты еске алу кеші
17.30 «Әсем әуен»
18.30 «Бағыт»
19.00 «Өзекжарды»
19.30 «Арнайы репортаж»
20.00 «Сапарлайық»
20.30 «Ән тыңдайық»
21.00 «Әсем әуен»
21.30 «Ел іші - өнер кеніші»
22.00 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

06.00,05.20 Әзілстудио
07.00 «BalaFunny»
07.30 «Күліп Алл»
08.00, 02.20 Тикток шоу
08.30, 02.00 Тайм вайн
09.00 «Телебинго» прямой эфир
09.25 Готовим с Адель
10.00Кино «Суперагенты»
12.00 А/ф «Рио»
14.00 Кино «Джон Картер»
17.00Кино «Стражи галактики»
20.00 Кино «Крид-2»
23.00Кино «Поезд в пусан»
01.20«QazaqStandUp»
03.00 «31 әзіл»
04.00 «1001 әзіл»
04.10 Ризамын
04.30 Бала батл
05.00 «Whats up?»

7 КАНАЛ

06.00, 05.00 «Қуырдақ»
06.40,02.40 «Ringo» концерт
09.00 «Юмор! Юмор! Юмор!!!»
11.30 Т/с «По велению сердца»
16.00 Т/с «Қызықты weekend»
17.00Әзіл тайм
18.00, 02.10 «Battle сөз»
18.30 Х/ф «Тесть-драйв»
00.30 Х/ф «Цунами 3D»
04.20«Жеңіп көр»

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ШАРА

ТҮРКИЯДА ӨТКЕН ЖАһАНДЫҚ МЕДИА ФОРУМ

Жуырда Түркітілдес журналистер қорының президенті Нәзия Жоямергенқызы бастаған бір топ журналистер Түркияға барды. Олар Аланья қаласында өткен Жаһандық журналистер кеңесі (KGK) ұйымдастырған 3-Жаһандық медиа форуымына қатысты.

Жаһандық журналистер кеңесі (KGK) ұйымдастырған 3-Жаһандық медиа форумда 32 елден 50-ге жуық шетелдік журналист және Түркиядан 200-ге жуық жергілікті және негізгі БАҚ өкілдері бас қосты. Олардың қатарында Қазақстан, Ресей, Швеция, Финляндия, Солтүстік Македония, Әзербайжан, Моңғолия, Сирия, Сауд Арабиясы, Үндістан және тағы да басқа бірқатар елдердің өкілдері бар. Alanya Eftelia Marin қонақүйінде өткен семинарда 200-ге жуық жергілікті және шетелдік журналистер ұлттық және халықаралық ауқымдағы көптеген маңызды мәселелерді талқылады. Шетелдік журналистерге ағылшын және орыс тілдеріне ілеспе аудармамен қатар, онлайн аударма мүмкіндіктері ұсынылды.

«Біздің көзқарасымыз бір. Ең маңыздысы достық пен өзара құрметті сақтау. Басты мақсатымыз – бауырлас халықтардың қарым-қатынасын жақсы деңгейде ұстап тұру» – деп атап өтті отырыста «Dünya» газетінің экономика бөлімінің басшысы Ахмет Джошкунайдын.

Форум барысында әлемдік қаржы дағдарысының проблемалары, журналистер арасында жұмыс орындарының азаюы, сондай-ақ сөз бостандығына көрсетілетін қысым жайы да айтылды. Журналистердің халықаралық өзара іс-қимылын нығайтудың маңыздылығын барлық қатысушылар тілге тиек етті.

Негізгі БАҚ мүшесі Толга Шарданның журналист екендігі және оны мүмкіндігінше тезірек босату керектігі қозғалды. Президент Мехмет Али Димнің журналистердің проблемалары туралы айтқан сөздерінің әсерін күшейту мақсатында жергілікті және жалпыұлттық бұқаралық ақпарат құралдарының алдында тұрған кәсіби мәселелерге қатысты ұсыныстар мен ескертулер туралы хабардар болу үшін баспасөз хабарламалар, жарнамалық материалдар мен бағдарламалар шығару туралы шешім қабылданды.

Форумның соңғы бөлімінде KGK сайланған басқармалар мен ассамблеялар өткізген отырыстарда Түркия Республикасының 100 жылдығына орай халық дипломатиясына үлес қосатын салалар белгіленіп, қажетті жоспарлар жасалып, 2024 жылға жол картасы ұсынылды.

«Ататүрік құрған елге келу менің балалық арманым еді. Мен бұл арманның орындалғанына өте қуаныштымын», – деді үндістандық өкіл.

KGK ұйымдастырған медиа форумда үздік журналистер марапатталып, арнайы сертификаттар берілді. Әр елден келген өкілдер форум аясында Аланья қаласындағы тарихи көрнекі орындарды аралады.

Форум Гала түні және жаһандық жетістіктерді марапаттау рәсімімен аяқталды. Онда еліміздің тұңғыш ғарышкері Тоқтар Әубәкіров Жаһандық ғылым сыйлығымен марапатталды. Осылайша Түркия төрінде 550-ден астам қонақ қатысқан мерекелік кеш түрлі іс-шараларға ұласты.

Жансая ШЫҢҒЫСХАН

МАМАН МІНБЕРІ

ЗАҢ КӨМЕГІ ТЕГІН КӨРСЕТІЛЕДІ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ КОНСТИТУЦИЯСЫНЫҢ 13 БАБЫНА СӘЙКЕС, ӘРКІМНІҢ БІЛІКТІ ЗАҢ КӨМЕГІН АЛУҒА ҚҰҚЫҒЫ БАР. ЗАҢДА КӨЗДЕЛГЕН РЕТТЕРДЕ ЗАҢ КӨМЕГІ ТЕГІН КӨРСЕТІЛЕДІ.

Қазақстан Республикасының «Адвокаттық қызмет және заң көмегі туралы» Заңының 26 бабына сәйкес, мемлекет кепілдік берген заң көмегін құқықтық ақпарат беру түрінде тегін алуға барлық жеке және заңды тұлғалардың құқығы бар.

Заң консультациясы түріндегі мемлекет кепілдік берген заң көмегі осы Заңда және Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен көрсетіледі.

1) Алимент өндіру, зейнетақы мен жәрдемақы тағайындау, оңалту, босқын немесе кандас мәртебесін алу мәселелері бойынша жеке тұлғаларға, ата-анасының қамқорлығынсыз қалған кәмелетке толмағандар;

2) жыныстық зорлық-зомбылықтың, адам саудасының, терроризм актісінің құрбандары немесе осы мәртебеге немесе жағдайға байланысты өз құқықтары мен заңды мүдделерін қамтамасыз ету және қорғау мәселелері бойынша азаптауға ұшырағандар;

3) асыраушысының қайтыс болуынан келтірілген зиянды өтеу мәселелері бойынша жеке тұлғалар;

4) еңбекпен байланысты денсаулығына келтірілген зиянды немесе қылмыстық құқық бұзушылықпен келтірілген зиянды өтеу мәселелері бойынша жеке тұлғалар;

5) Ұлы Отан соғысына қатысушылар болып табылатын жеке тұлғалар, Ұлы Отан соғысына қатысушыларға жеңілдіктер бойынша теңестірілген адамдар, сондай-ақ басқа мемлекеттердің аумағындағы соғыс қимылдарының ардагерлері, әскери қызметшілер, бірінші және екінші топтағы мүгедектер, жасы бойынша зейнеткерлер, кәсіпкерлік қызметпен байланысты емес мәселелер бойынша;

6) кәсіпкерлік қызметпен байланысты емес мәселелер бойынша көпбалалы отбасылар;

7) кәсіпкерлік қызметпен байланысты емес мәселелер бойынша жан басына шаққандағы орташа табысы облыстарда, республикалық маңызы бар қалаларда, астанада белгіленген кедейлік шегінен төмен табысы аз адамдарға (отбасына).

Мемлекет кепілдік берген заң көмегіне мұқтаж тұлғаның мүддесіне орай оның өкілі заңда белгіленген тәртіппен осындай көмек көрсету туралы өтінішхатпен жүгіне алады.

А. АЙНАҚҰЛОВ,
Текелі қалалық ауданаралық әділет басқармасы басшысының міндетін атқарушысы.

АЛҚАБИЛЕР СОТЫ

БИЛІК ПЕН ХАЛЫҚТЫ ЖАҚЫНДАСТЫРАДЫ

Бүгінгі таңда мемлекетіміздің сот жүйесінде қылмыстық істерге алқабилерді қатыстыру арқылы қарау мәселесіне айрықша мән берілуде.

Дереккөздерге сүйенсек, алқабилер соты Қылмыстық процестік кодексінің негізгі қағидаттарын жарыспалылық пен тараптардың теңдігін, кінәсіздік призумциясын және басқа да қағидаттарды бекітуде маңызды рөл атқаратынын көрсетіп отыр. Мәселен, кейінгі кезде алқабилер соты қараған істер бойынша 10% дейін ақтау үкімі шығарылады екен. Ал салыстырмалы түрде алсақ жалпы соттардағы бұл көрсеткіш 1,5-2% ғана құрайтын көрінеді. Алқабилердің соты билік пен халықты жақындастыруды қамтамасыз етеді. Қоғамдық құқықтық деңгейін және құқықтық мәдениетін сондай-ақ, сотқа деген сенімділікті арттыруға ықпал етеді.

«Алқабилер туралы» Қазақстан Республикасының Заңы 2006 жылғы 16 қаңтарда қабылданған. Бұл Заң қылмыстық сот ісін жүргізуге алқабилердің қатысуына байланысты қоғамдық қатынастарды реттейді, алқабилердің құқықтық мәртебесін, тәуелсіздігінің кепілдіктерін, олардың қызметін қамтамасыз етудің құқықтық, экономикалық және ұйымдастырушылық негіздерін айқындайды.

Шағын мақаламызда оқырмандарға алқабилерді іріктеу тәртібі туралы мағлұмат бере кетуді жөн көрдік. Алқабилерді іріктеу процесіне Қазақстан Республикасы азаматтарының қатысуын қамтамасыз ету мақсатында жергілікті атқарушы органдар жыл сайын алқабиге кандидаттар іріктелетін жыл алдындағы жылдың 1 желтоқсанына алқабиге кандидаттардың бастапқы, бірыңғай және қосалқы тізімдерін жасайды. Жергілікті атқарушы органдар мемлекеттік органдардан, ұйымдар мен азаматтардан осы Заңның 10-бабында белгіленген, алқабиге кандидаттарға қойылатын талаптарға азаматтардың сәйкес келуін тексеру үшін қажет ақпаратты сұратуға құқылы. Жергілікті атқарушы органдардың сауалдарына жауаптар, сауал алынған күннен бастап үш жұмыс күнінен кешіктірілмей олардың мекен-жайына жіберілуге тиіс. Алқабиге кандидаттардың тізімдері әліпбилік тәртіппен жасалады. Тізімдерде алқабиге кандидаттың тегі, аты, әкесінің аты, туған жылы (жасы жиырма бесте болса - қосымша күні мен айы) және тұрғылықты жері көрсетіледі.

Алқабиге кандидаттардың бастапқы, бірыңғай және қосалқы тізімдеріне енгізілетін азаматтардың саны тиісті облыстық және оған теңестірілген сот төрағасы жыл сайын ұсынатын алқабиге кандидаттардың санына негізделеді.

Тиісті облыстық және оған теңестірілген сот төрағасының ұсынуы сот талқылауына қатысу үшін алқабиге кандидаттардың тізімдері бойынша алқабилерді іріктеу жүргізілетін жыл алдындағы жылдың 1 қыркүйегінен кешіктірілмей облыстың (республикалық маңызы бар қаланың, астананың) жергілікті атқарушы органына жіберілуге тиіс.

Анар ТОХТЫБАКИЕВА,
Алматы облысы Іле аудандық сотының судьясы.

СУДЬЯ ӘДЕБІ

СОТ ОТЫРЫСЫН ЖҮРГІЗУ ДЕ ӘДЕПТІ САҚТАУ

ҚАРАПАЙЫМ ХАЛЫҚТЫҢ ҚҰҚЫҚТЫҚ САНАСЫ АРТА ТҮСУІНЕ БАЙЛАНЫСТЫ ҚАЗІРГІ ТАҢДА ТУЫНДАЙ ҚАЛҒАН ДАУ ДАМАЙДЫ СОТҚА ЖҮГІНУ АРҚЫЛЫ ШЕШУ ҮШІН СОТТЫҢ ТАБАЛДЫРЫҒЫН АТТАУШЫЛАР САНЫ КӨБЕЙЕ ТҮСКЕНІ БАРШАҒА АЯН.

Соған байланысты қоғамда жиі кездесетін осындай әртүрлі даулы мәселелер бойынша қарапайым халықпен жақын жұмыс жасайтын, сот билігін жүзеге асыратын судьялар екені де белгілі. Сол себепті, олардың өмір тәжірибесі бай, сөзге шешен, бұқара халыққа өз қызметін толық түсіндіре, көрсете білуі олардың басты міндеті ретінде жүктелген. Сондықтан сот отырыстарын жүргізудің жоғары мәдениеті, істің барлық мән-жайларын дұрыс анықтау, заңды шешімді дұрыс қабылдау және оны түсіндіру судья жұмысының негізгі көрсеткіші болып табылады.

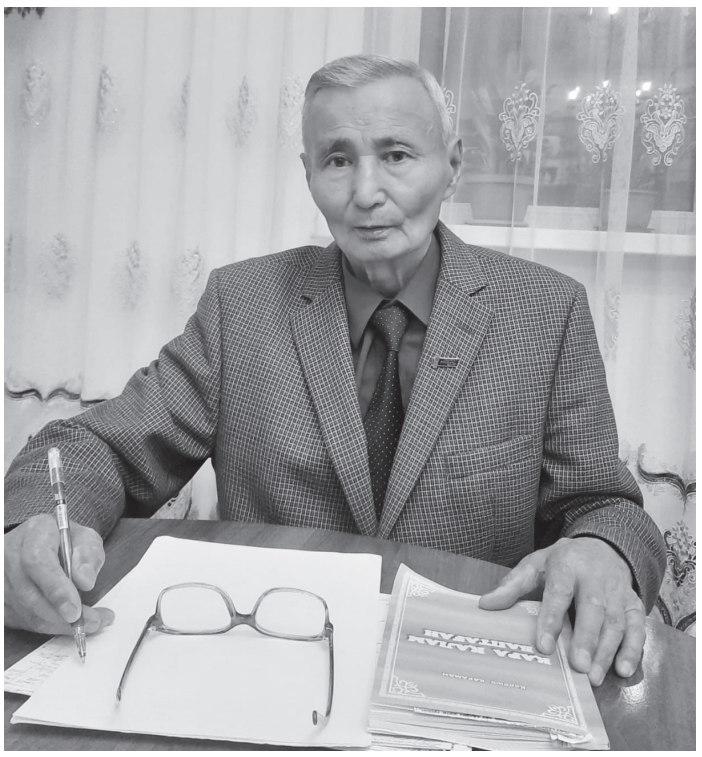
Жалпы алғанда, Судья әдебі кодексін қабылдаудың негізгі мақсаты - қоғамда биліктің сот тармағының өкілдері ретінде судьялар туралы ерекше оң пікір қалыптастыруды көздейді. Сот этикасы сот отырысына қатысушылармен және сот ісін жүргізуге тартылған адамдар тобымен өзара қатынастарды реттейтін заңның іс жүргізу нормаларын сақтаумен байланысты судьяның кәсіби қызметіне ғана негізделеді. Сайып келгенде, судья сот отырысын қалай жүргізсе, азаматтардың сот жүйесіне деген сенімі сол деңгейде қалыптасады. Сот отырысының мәдениеті тұрғысынан сот отырысының уақытылы басталуынан бастап, сот құжаттарын рәсімдеуге дейінгі барлық нәрсе маңызды. Сот процестерінің мәдениетін арттыру үшін соттың сыртқы жағдайының маңызы аз емес. Бұл судьялардың, прокурордың, адвокаттың істі қарауға жақсы, адал дайындығын және олардың істі терең білуін талап етеді. Сүйсінерлігі сол, кейінгі жылдары соттар қоғамдағы шиеленісті азайту, бітімгершілікке келу, келісім институттарын дамытуға айрықша бет бұрды. Дауды сотқа дейін жеткізбеудің, сотқа дейінгі рәсімдердің алдын ала шешудің мол мүмкіндіктерін мақсатты түрде пайдалана бастады. Оны біз күнделікті процестерді судьялар «Екі тараптың татуласу мүмкіндігі бар ма? Дауды бітімгершілік жолмен шеше аласыздар ма? «Сол үшін сіздерге уақыт қажет пе?» деген дәстүрлі сұрақтармен бастауларының өзі осыған жарқын дәлел болса керек.

Әсем СЕРДАЛИЕВА,
Алматы облысы мамандандырылған ауданаралық экономикалық соты әкімшісінің бас маманы-сот отырысының хатшысы.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

БЕЛЕС

СӨЗ ӨНЕРІНІҢ МАРҚАСҚАСЫ

«Тобылғының бүріндей, текеметтің түріндей, заман өтіп барады, сіз бен бізге білінбей» деп өлең жолдарында айтылатындай, көлге біткен құрақтай жайқалған – 20, таудан аққан бұлақтай сарқыраған – 30, белдеудегі құр аттай тықыршыған – 40, қайта көшкен елдей, соққан желдей ескен – 50, жігіттіктің алтын таңы қайта атпайтын, қоңыр салқын күзге теңелетін 60-ты артқа тастап, төте жолмен кәрілікті жетелеп келген 75-ті ауыздықтаған замандасым, қаламдас әріптесім, өмірдегі досым, бүгінде «Қараталдың Қарашасы» атанған Қонысұлы мерейлі жастың жотасына шығып отыр.

Бойдағы қуат азайып, аяққа тұсау түсетін, мезгілсіз жүріп-тұрудан қалатын, көктем, жаз, күз мезгілдері өтіп, қыс қаһарын төгетін шақ қайбір көңіл қуантарлық, кісі қызығарлық жас дейсің. Бірақ оған жеткен де, жетпеген де барын ескерсек, Аллаға мың қайтара шүкіршілік етіп, тәубе деген жөн шығар. Жетпіс – ақыл-ойдың қазығы, өнегенің өрісі болатын, кеуде қазынаға толатын, бойдағы барың мен нәріңді ұрпаққа сарқа беретін кемел жас.

Жетпістің биігіне көк бөрідей жорта, жүйрік аттай желе шыққан Қарекең осы уақыт аралығында ішінде жоба авторлығы бар, ұзын саны 16 кітаптың иегері атаныпты. Мына қызыл түлкідей бұлаңдаған, адамды алдандырып сылаңдаған заманда осыншама туындының жарық көруі, әрі республикалық 17 жинақта жекелеген шығармаларының басылуы аудан үшін мәртебе десем, артық айтқандық болмас. Енді мұның астарына үңіліп, сырына қанығып көрейік...

Таратып айтар болсақ, біріншіден, бұл әкенің қаны және шешенің сүтімен берілген қабілет-қарым, яғни талант. Екіншіден, Қонысұлы әскерлік борышын өтеп келгеннен кейін, 1971 жылы сонау Сыр өңірінен білім іздеп, елдегі ең беделді жоғары оқу орны Қазақ мемлекеттік университетінің журналистика факультетіне оқуға түседі. Сол оқу ордасының қара шаңырағында қазақ әдебиетінің бәйтеректей биік тұлғалары, ғылым докторлары мен профессорлары: Қ.Бекқожин, Т.Амандосов, М.Қаратаев, Б.Кенжебаев, М.Ғабдуллин, М.Жолдасбеков, Б.Шалабаев, Т.Кәкішев, З.Қабдолов, Р.Нұрғалиев, Т.Қожакеев, Ә.Ыдырысов сынды айтулы тұлғалардың еңбегімен танысады. «Ұстаз көргеннің ұстанымы бар» дегендей, Қарекең олардың бірінің көзін көріп, дәріс алса, екіншілерінің лекцияларын тыңдап, әңгімелеріне ұйыды, үшіншілерінің әдебиет туралы жазған сыни еңбектерін парақтап, көңілге тоқыды, ойға түйді. Төртіншіден, ұлы Абайдың «Толық адам» ілімінің алғы шарттарына сәйкес университетте «жақсы ұстаз» көрумен қатар, «жақсы замандас» тапты. Оның курстастарына көз салсаңыз, кілең қырандай жарқылдаған ығай мен сығайды көресіз. Олардың арасында бүгінгі қазақ журналистикасының танымал өкілдері: «Егемен Қазақстан» газетінің редакторы қызметін атқарған, Президент сыйлығының лауреаты Ержұман Смайыл, мемлекет және қоғам қайраткері, ақын, ел Президентінің тұңғыш баспасөз хатшысы Ербол Шаймерденов, ақын-жазушы Ғабиден Құлахметов, сондай-ақ белгілі жазушылар Қуаныш Жиенбай, Серік Байхонов, ақын Байбота Қошым-Ноғай, радиожурналист Темірхан Момбеков, дарынды журналист Алма Үмбетова, «Орталық Қазақстан» газетінің редакторы Мағауия Сембай, «Қостанай таңы» облыстық газетінің редакторы Жайберген Болатов, «Маңғыстау» облыстық газетінің редакторы Маңдайлы Қосымбаева, «Егемен» қаламгерлерінің бірегейі Сүлеймен Мәмет тағы басқалары бар. Осындай журналистиканың жілігін шағып, майын ішкен, талғамы мен таланты ұштасқан қыз-жігіттермен қатар жүріп, әңгімесі жарасқан адам қалай көштен қалмақ? Университет қабырғасындағы әдебиет пен журналистиканың өзекті мәселелеріне арналған диспуттар мен конференциялар ше? Сол айтыстар, пікір-таластар жас түлектің ой-өрісіне, пайым-парасатына оң әсер еткені сөзсіз. «Жақсымен қатар жүрсең шарапаты тиеді» деп бекер айтылмайды ғой, болашақ қаламгердің талантының суарылуына, қаламының ұшталуына, азамат болып қалыптасуына, өмірде тұлпар шабыс танытуына іргелі оқу орны ұшан-теңіз пайдасын тигізгені анық.

1976 жылы Алатаудың баурайынан «Ұшар қанат болса, аспан асты кең» деп Қаратал жеріне қоныс тепкен жас маман «Коммунизм жолы» газетіне қызметке тұрады. Кеңестік дәуірде аудандық басылым аптасына үш рет (сейсенбі, бейсенбі, сенбі күндері) шығатын. Жұмыс деген шаш етектен, бастан асады. Өндіріс ошақтары, ауыл шаруашылығына қарасты совхоздар мен колхоздар, теміржол, құрылыс, әлеуметтік қызмет көрсету нысандары, оқу орындары дейсіз бе, толып жатқан мекемелер мен ұйымдардағы еңбекші халықтың тыныс-тіршілігі, екпінді еңбегі газет бетінен орын алуы тиіс және тұрақты түрде проблемалық мәселелер көтерілуі шарт болатын. Соған байланысты «Сын түзелмей, мін түзелмейді» айдарында мүйізделген мекеме басшылары айтылған сынға жауап қатуға міндеттелетін. Бұл талаптың орындалуын аудандық партия комитеті бақылауда ұстайтын. Деректер бұрмаланса, не келтірілген фактілер дәлелденбесе кінәлі тарап жауапқа тартылатын, сондықтан ақтық пен шындықты ту етіп көтерген редакция қызметкерлері аттан түспей күні-түні шапқылайтын. Әрі үкіметтің аяқ астынан жіберетін жеделхаттары бар, оған шұғыл, қолма-қол жауап беру керек. Ол үшін тез арада материалдар дайындау қажет. Қызметкерлердің кәсіби шеберліктері, сондай қысылтаяң сәттерде таразыға түсетін. Басылым редакторы Мәкен Әсербаева апамыздың көрегенді басшылығымен, сол тұста ұжымда өз ісінің білікті мамандары қиялдары сергек, қаламдары жүрдек журналистер: Ордаш Кендірбаев, Олег Голубенко, Леонид Нагибин, Борис Ким, Кемел Құсайынов тәрізді саңлақтар істеді. Кейіннен, ұжымға «сен тұр, мен атайын» дейтін өзіндік «мені» бар, журналистиканың соқтықпалы-соқпағында кестелеп ою-өрнек салған Әміре Әрін, Қайрат Әлімбек, Ұлан Оспанбаев, Гүлайым Түстікбай, Олег Петрунько сияқты қаламдары ұшқыр жастар келді. Сол әріптестерімен тізе қоса отырып, Қарекең Мәкен Сейдахметқызының пәрменді жетекшілігімен газет көшін өгіздей өрге сүйреді. Сол қарқынынан таймаған жүйрік «Көпті көрген ер жігіт, көсем болар төселіп» деп, бүгінде аузы дуалы, айтары бар ұлағатты ұстазға айналды.

Аудан руханиятының жоғын бүтіндеп, жыртығы болса жамап жүретін, әрбір сөзін пісіріп айтатын, келістіріп жазатын Қараша есімі сексенінші жылдарда кеңестік заманның өзінде ел аузына ілікті. Сол кезден айы оңынан туып, асығы алшысынан түсті, себебі ол халықтың көкейінде жүрген ізгі арман ниетті жүзеге асырды. Өмір өзгерістерін жіті аңғаратын сұңғыла журналист игілікті істі қолға алып, бабалар есімін жаңғыртты. Көп жылдар бойы шаң басқан архивтерде отырып, «Бес ғасыр жырлайды» атты кітаптағы Асан қайғы, Қазтуған, Доспамбет, Шалкиіз т.б. ұмыт қалған жыраулардың жырларын тауып, қазақ поэзиясын XVIII-XIX ғасырдан XV ғасырға бір-ақ сырғытқан көрнекті жазушы Мұхтар Мағауин тәрізді, ол да Жетісу жұртының от ауызды, орақ тілді данагөйлері: Ескелді, Балпық, Жолбарыс, Қарымбай, Айту т.б. би-батырлардың ұрпағына қалдырған асыл мұраларын жинап, сұрыптап хатқа түсіруде, бір ізділікке салуда ел жадынан өшпейтін, баға жетпейтін аса құнды туындыларын жариялады. Басын қосатын биі, тізесін қосатын батыры, сескенетін семсерлісі, ұялатын абыройлы кісісі бар Қаратал жерінің тарихын жан-жақты зерделеп, қалың елге танытты. Сол жолда шежіре қарттармен, мүйізі қарағайдай ғалымдармен, көзі қарақты, көкірегі ояу зерделі жандарды іздеп тауып, әңгімеге тартты. Естіген, көрген, білген, тапқан, оқыған, тоқыған дүниелерін ой елегінен өткізіп, көпшілік арасына кең тараған, оқырмандар тарапынан қызу қолдау тапқан кітаптарына арқау етті.

Азаттықты аңсаған жүрегі Тәуелсіздік таңын зор қуанышпен қарсы алды. Соған орай шығармашылығына жаңа заманның талап-тілектерін, түрліше өрілген өрнектерін ортақ етті. «Қазақ тілі» қоғамының тізгінін қолға алып, мемлекеттік тілдің өз тұғырына қонуына, ономастика мәселелерінің шешілуіне бел шеше кірісті. Өткенді аңсағандармен ымырасыз майданға түсті. «Тілім» деп жанұшыра жүріп, көшелер мен елді мекендердің атауларын өзгертуге барынша күш салды. Жоғары жақ мін таба алмас үшін, құжаттардың тігісін жатқызып, иін қандыра дайындады. Бүгінгі аудандағы жаңа атаулардың бәрінде дерлік Қарашаның салған ізі, басқан қолтаңбасы бар. Қолындағы қаламын қару еткен қаламгер, оның бар уақытын келмеске кеткен Кеңес үкіметін жоқтаушыларға найзадай сілтеді, көнбегендерін аямай түйреді. Замандасымның үні сол шақта айтарлықтай қатты шықты. Дүйім жұртқа «Ұлт жанашырлары, қосыңдар дауыстарыңды!» деп жар салып, Жекен Тебериков сынды серкемен осы жолдардың авторын жетекке алды. Ойлап отырсам, сол шақта өршіл рух, жалынды ұран, арыстан мінез керек болған екен. Шығармаларының тақырыбы да жаңаша өрбіді. Отызыншы жылдардағы ашаршылық нәубеті, 37-38 жылдардағы репрессия зобалаңы, мемлекет алдында еш кінәсі жоқ жазықсыз жандардың ит жекпенге айдалуы, үштіктің үкімімен атылуы және есімдері ел жадынан өше бастаған ерлердің ерліктері шығармаларынан көрініс тапты. 1920 жылдардың соңында «Гүлденсе ауыл, гүлденеміз бәріміз» деп Бейімбет Майлин жырлағандай, ол да совет дәуірінде ауыл өмірін (әсіресе, шопандар тірлігін) бір адамдай асқақтата аспандатты. Қараталдан түлеп ұшқан әдебиет пен өнер майталмандары К.Тоқаев, Қ.Байсейітов, Б.Римова, Ш.Бәкірова, С.Манасбаев, Ж.Елшібеков, Н.Жүнісбаев, М.Төкеев, Л.Нам, М.Бестібаев, Н.Қилыбаев т.б. туралы көлемді мақалаларын жариялады. Қараталға туын тігіп, Алланың үкімімен өмірден ерте озған озық ойлы ақындарымыз: Қайрат Әлімбек, Кемел Құсайынов, Назар Қалиев, Ордаш Кендірбаев,Сатыбалды Қазтаев, Гүлайым Түстікбайды еске алу кештерін ұйымдастыруға ұйытқы болып, шаралардың сәтті өтуіне басқөз болды. Елге еңбегі сіңген жекелеген азаматтардың: Таңатар Иманғалиев,Балтабай Нұрғабылов, Асылбек Пұсырманов т.б. естелік кітаптарын шығаруға қол ұшын созып, азаматтық борышын өтеді. Қолына қалам ұстаған жастардың өрлеуіне, шеберліктерінің өсуіне ақыл-кеңесін аяған емес. Ол ауданда әдебиет пен журналистиканың дамуына және өлке тарихын тануға орасан зор үлес қосып келеді. Шындығы сол, оны ешкім жоққа шығара алмайды.

Осындай өресі бик, салмағы ауыр тұлғаның өмірі көз алдымызда өтіп жатыр. Кейінгі толқын сөз өнері марқасқасының еңбектерін талдап, саралай жатар деп сенемін, себебі ұрпақ сабақтастығы жалғаса бермек. Мыс алтынға, қарға қыранға теңелген мына заманда айтулы азаматтың болмысы мен жарқын еңбегін боямасыз баян еттім деп ойлаймын. Соған қоса оның толық бітімін тану үшін атқарған қызметінен бөлек, адамгершілік қасиеттерін де айтпай кетуге болмас. Ол өтірік айту, бос сөзге ерік беру, өзгенің сыртынан ғайбат сөз айту дегенді білмейтін қазақ. Сырт көзге суықтау көрінгенімен, дұрысында жүрегі жұмсақ, жаны таза, пендешіліктен ада жан. «Азаматтың белгісі, түзде-мырза, үйде-құл» демекші, Қарекең үйдің сырттағы шаруасын да тап-тұйнақтай етіп дөңгелентіп отыр. Бау-бақшасы жеміс-жидекке, түрлі өнімдерге тұнып тұрады. Көрсең көз тояды. Отын-суын жаздан дайындап, қыстың қақаған суығында үйінде қыз-қыз қайнап отырады. Немере бағуда да алдына жан салмайды, қара оздырмайды. «Көргенді жерден қыз алсаң, атыңды ерттеп жүгендер, далаға жүрер уақытта, керегіңді түгендер» демекші, құдай қосқан қосағы Айзада да қазақ әдебиетінің классигі Сәбит Мұқановтың жары Мәриям апай секілді отағасының шығармашылықпен айналысуына бар жағдайды жасап, алаңсыз жұмыс істеуін қамтамасыз етіп отыр. Қазаны оттан түспей қайнап, дастарханы қашан да жайнап тұрады. Бұрынғылар «Жақсы әйел ер көңілін өсіреді» деп бекер айтпаған ғой. Жұлдыздары жарасқан отбасы ұлдарын ұяға, қызын қияға қондырып отыр. Асқар мен Ғабиден Алматы және Талдықорған қалаларында теміржол және төтенше жағдайлар саласында жемісті қызмет етуде. Қызы Ақмарал болса, мәртебелі ұстаз. «Ұлың жақсы болса аспандағы жұлдыздай, қызың жақсы болса суда жүзген құндыздай» деп осындайда айтылса керек. Мен де «Жаманмен мың күн күліп сыйлассаң да, жақсымен болған артық бір күн жолдас» деп, жақсымен жолдас болғаныма ризамын. Сыйластық, сырластық, талай тақырыпқа ой бөлістік, пікір таластырдық, қарап отырсам, соның бәрі ұлт мүддесіне жанашырлықтан туындаған екен. Сөз соңында, торқалы той иесіне ұзақ ғұмыр тілеп, ақиық ақын Қ.Мырзалиевтің: «Жассың ба, ірісің бе, кәрісің бе, өлгенің, қартайғанын күтіп жүрме, талантын бағалайық тірісінде» деген тәмсілін (нақылын) ұмытпай, есте сақтайық дегім келеді.

Жексембек СҰЛТАНБЕКОВ,
ҚР мәдениет қайраткері.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

АКТУАЛЬНАЯ ПРОБЛЕМА

РАЗВОДЯТСЯ НЕ НАХОДЯ ОБЩИЙ ЯЗЫК

ЧАСТО МЫ В СУДЕБНЫХ ПРОЦЕССАХ РАССМАТРИВАЕМ ДЕЛА О РАСТОРЖЕНИИ БРАКА И ДАЕМ ВОЗМОЖНОСТЬ И ВРЕМЯ ДЛЯ СОХРАНЕНИЯ СЕМЬИ МОЛОДЫМ СУПРУГАМ. НО В БОЛЬШИНСТВЕ СЛУЧАЕВ МОЛОДЫЕ ЛЮДИ НЕ ПРОЩАЯ ДРУГ ДРУГУ ОБИДЫ, НЕ НАХОДЯ ОБЩИЙ ЯЗЫК РАЗВОДЯТСЯ.

Главная причина, негативно влияющая на семейные отношения – нежелание говорить друг с другом, неспособность понять противоположную сторону. В результате в наше время разводы превысили все нормы допустимого и не смотрят на детей, которые остаются без матери или отца.А во времена старшего поколения было заведено, если заключен брак, то он не рушим, так как есть дети, у которых должны быть родители. И втогда проблембыло не мало в семьях, но на разрыв отношений решалось не многие, так как выше ставили интересы детей и несли ответственность перед детьми.

Безусловно, развод — это стресс для ребенка. Как и любое изменение: переезд, новый детский сад, школа… То, как развод повлияет на ребенка, во многом зависит от его родителей, от их умения разговаривать, договариваться, объяснять свои мотивы. Дети быстро приспосабливаются к новым условиям. Поэтому если родители пройдут через малоприятный процесс развода, сохранив взаимное уважение, создав друг другу комфортные условия для общения с ребенком, не позволят ему усомниться в их родительской любви и почувствовать себя виноватым в их супружеском разладе, то ребенок сможет пережить это без особых проблем. И это именно то, что стоит сделать ради него.

Мы своей небольшой статье хотели дать пояснения на некоторые моменты процедуры расторжения брака. Конечно, никто не имеет право насильно держать семейную пару, не разрешая им разводиться. Право выбора всегда остается за ними. Поэтому если дело дошло до развода, то необходимо знать следующие требование Кодекса Республики Казахстан «О браке (супружестве) и семье», где однозначно дает ответ на вопрос, когда развод невозможен. Суд оставит заявление истца без рассмотрения, если выяснится, что супруга беременна либо ребенку не исполнился 1 год на момент представления заявления на развод. Объяснение этому самое простое: в Республике Казахстан, как и в других странах, государство встает на защиту материнства и детства. Законодатели считают невозможным развод в семье, где ожидается или уже есть младенец. Это закон, поэтому попытка супруга получить развод в одном из этих случаев даже через суд будет обречена на провал.

Но если вы хотите развестись, и спора о месте жительства ребенка не имеется, то вас разведут без каких-либо проблем. Супруг составляет с женой письменное соглашение о том, что ребенок после развода будет жить с ней, а он претензий не имеет. В этом случае сложностей и промедлений в процессе, скорее всего, не будет. А иск о разделе имущества, при необходимости, можно будет подать отдельно.

Если на момент, когда родители решили разводиться, ребенку уже исполнилось полных десять лет, то он имеет полнейшее право принять участие в этом процессе, а также высказать свое собственное желание, по вопросу проживания с одним из родителей. Причем это мнение ребенка обязательно будет учтено судьей. Проще говоря, ребенку доверяют выбирать, с кем он желает остаться и жить, с матерью или отцом.

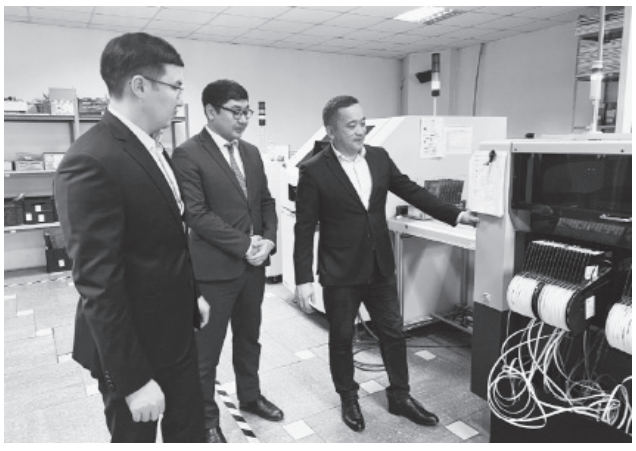
Но надо всегда запомнить, что вне зависимости от причины распада, каждый из супругов должен выполнять свои обязательства перед несовершеннолетним ребенком. И прежде всего, обеспечивать его материально. Для этого имеются определенные правовые акты, которые защищают права малыша.

Мерей ТОКТАГУЛОВА,
судья специализированного межрайонного суда по делам несовершеннолетних Алматинской области.

ДЕЛОВАЯ ВСТРЕЧА

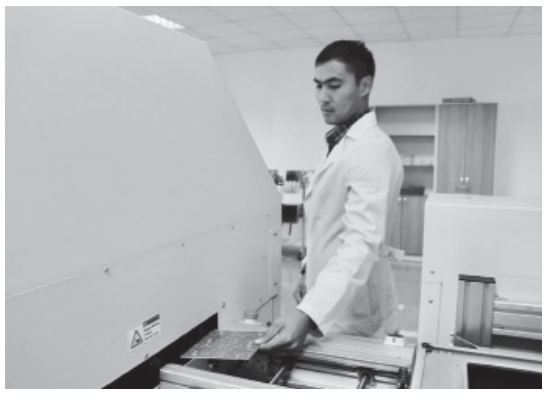
«КАЗАХТЕЛЕКОМ» ЗАКЛЮЧИЛ ОФТЕЙК-КОНТРАКТ С КАЗАХСТАНСКИМ ПРОИЗВОДИТЕЛЕМ

«КАЗАХТЕЛЕКОМ» ЗАКЛЮЧИЛ ОФТЕЙК-КОНТРАКТ С КАЗАХСТАНСКИМ ПРОИЗВОДИТЕЛЕМ ТЕЛЕКОММУНИКАЦИОННОГО ОБОРУДОВАНИЯ В АЛМАТЫ. ДОГОВОР НА 1 МИЛЛИАРД ТЕНГЕ ПРЕДУСМАТРИВАЕТ ЗАКУП БЕСПРОВОДНЫХ ЦИФРОВЫХ ПРИСТАВОК, - СООБЩАЕТ ПРЕСС-СЛУЖБА РЕГИОНАЛЬНОЙ ПАЛАТЫ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЕЙ ГОРОДА АЛМАТЫ.

Крупнейший телеком-оператор в рамках своей стратегии поддержки малого и среднего бизнеса и отечественного товаропроизводителя активно внедряет в свой закупочный процесс обретающие все большую популярность офтейк-контракты. Сегодня в ходе рабочего визита представителей портфельных компаний Фонда «Самрук-Қазына» и Алматинской палаты предпринимателей «Атамекен»,«Казахтелеком» заключил долгосрочный контракт на сумму свыше 1 миллиарда тенге с ведущим с казахстанским товаропроизводителем ТОО «ЭлтексАлатау, специализирующимся на производстве телекоммуникационного оборудования. Офтейк-контракт предусматривает закуп беспроводных цифровых приставок.

За последние два года «Казахтелеком» уже заключил с различными отечественными компаниями и предприятиями ряд крупных контрактов по принципу офтейк. В текущем году телеком-оператор только у «ЭлтексАлатау» закупил тысячи маршрутизаторов и сетевых коммутаторов на более чем 200 миллионов тенге. В рамках подписанного документа стороны намерены и дальше развивать модель долгосрочных договоров.

«В начале года Глава государства поставил задачу по повышению конкурентоспособности среднего бизнеса в ближайшие годы. Как известно, одной из задач АО «Казахтелеком» является поддержка отечественного производителя на основе проведения открытых тендеров по закупу товаров, работ и услуг, обеспечивая принципы честной конкуренции. Кроме этого, на основании поручения АО «ФНБ «Самрук-Қазына» мы заключаем Меморандумы о сотрудничестве с рядом отечественных предприятий, а также развиваем механизмы заключения долгосрочных и офтейк-контрактов.

В рамках данного механизма на сегодняшний день между АО «Казахтелеком» и ТОО «Элтекс Алатау» заключено 14 офтейк-контрактов, 5 из них уже успешно реализованы. В ноябре текущего года мы также планируем провести закуп беспроводных цифровых приставок STB, которые в дальнейшем мы будем устанавливать у наших абонентов»,– заявил Генеральный директор Дирекции «Телеком Комплект» АО «Казахтелеком» МирасБайсаков.

Отметим, что офтейк-контракты – это договор на поставку товара, который поставщик планирует произвести и в будущем поставить его заказчику на заранее оговоренных условиях.

Фонд «Самрук-Қазына» первым в регулируемых закупках внедрил такие контракты в рамках Программы импортозамещения, которая реализуется в Фонде с 2018 года. Программа предусматривает заключение прямых договоров по закупу товаров для нужд группы компаний АО «Самрук-Қазына». По словам Директора департамента импортозамещения, реестров и развития местного содержания ТОО «Самрук-Казына Контракт» НурланаШарипова, данная мера поддержки позволяет отечественным производителям планировать свои производственные мощности, минимизировать сопутствующие риски, а также способствует созданию рабочих мест.

«ТОО «Самрук-Казына Контракт», являясь Оператором Фонда по закупкам, с 2018 года реализует систему офтейк-договоров. Это отличный инструмент поддержки, при помощи которого отечественные бизнесмены открывают новые уникальные производства и получают возможность гарантированного заказа. Только за последние пять лет в рамках реализации Программы импортозамещения одобрено 64 новых проекта, заключено 435 офтейк - контракта на общую сумму более 110 млрд. тенге.Данная работа позволила обеспечить порядка двух тысяч рабочих мест. На подобных встречах с бизнесом у участников есть возможность также и обсудить вопросы проведении проверок компаний-поставщиков на наличие реального производства. В этом направлении по обращениям предпринимателей Группой компаний АО «Самрук-Қазына» и НПП РК «Атамекен» ведется совместная работа по выявлению нарушений», - отметил НурланШарипов в ходе рабочей встречи.

Этот опыт необходимо тиражировать, уверен директор ТОО «ЭлтексАлатау» НурланЖанибеков. Свой первый офтейк-договор казахстанский производитель телекоммуникационного оборудования заключил пять лет назад. Сейчас в линейке производства - коммутаторы, цифровые телевизионные приставки, домашние роутеры, абонентские и цифровые шлюзы, GPON-аппаратура и другая продукция, которую казахстанская компания производит вот уже 11 лет. Выстроив долгосрочную программу развития, компания нацелена экспортировать ассортимент и успешно конкурировать на мировом рынке.

«В целом, Программа позволяет отечественным товаропроизводителям планировать производственные процессы, заблаговременно рассчитывать объем работы и необходимые затраты для выпуска продукции. Совместно с заказчиком прорабатывается потребность в оборудовании. Программа позволяет производителям с уверенностью смотреть на развитие своей компании в долгосрочной перспективе, локализовать большее количество товарных позиций и создавать рабочие места»,– рассказал предприниматель.

По словам специалистов ТОО «Самрук-Казына Контракт», участвовать в Программе содействия созданию новых производств не сложно. Для этого предпринимателю необходимо выбрать продукцию, которую он готов производить, составить бизнес-план и заполнить заявку на сайте компании. Далее, при одобрении проекта, после его реализации, Комиссией Фонда проводится анализ продукции на соответствие требованиям компаний-заказчиков. Это последний этап, по итогам которого, продукция включается в перечень утвержденных проектов.

Программа делового визита включала также экскурсию по производственным цехам. Участники и гости смогли ознакомиться с полным циклом производства: автоматического и ручного монтажа плат.

Напомним, в своем послании народу Казахстана глава государства Касым-Жомарт Токаев поручил увеличить объем отечественных товаров в регулируемых закупках и полноценно запустить систему офтейка. «Казахтелеком» в свою очередь стремится поддержать отечественного производителя за счет проведения открытых тендеров по закупу товаров, работ и услуг, обеспечивая принципы честной конкуренции.

Ш. ХАМИТОВ.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ӨҢІР ТЫНЫСЫ

ФУТБОЛ АЛАҢЫ ЖАҢА КЕЙІПКЕ ЕНДІ

БАЛПЫҚ БИ АУЫЛЫНДАҒЫ Б.ОҢҒАРОВ АТЫНДАҒЫ ОРТАЛЫҚ СТАДИОННЫҢ ЖАСАНДЫ ЖАБЫН ТӨСЕЛІП ЖАҢҒЫРТЫЛҒАН ЖАҢА ФУТБОЛ АЛАҢЫ ҚОЛДАНЫСҚА БЕРІЛДІ.

Бұл нысан Қазақстан футбол федерациясының «ALAŃ» футбол алаңдарын жаңарту бағдарламасының шеңберінде жаңғыртылды. Алаңның салтанатты ашылуына облыс әкімі Бейбіт Исабаев, Қазақстан футбол федерациясының президенті Әділет Бәрменқұлов, Қазақстанның футболдан ұлттық құрамасының бас бапкері Магомед Адиев қатысты. Бұл туралы Жетісу облысы әкімінің баспасөз қызметі хабарлады.

Жиналған көпшілікті қуанышты оқиғамен құттықтаған облыс әкімі жастардың спортпен шұғылданып, бос уақытын тиімді өткізуіне мемлекет тарапынан барынша жағдай жасалып отырғанын атап өтті. Мәселен, биыл 14 спорт нысанының құрылысы үшін облыс бюджетінен 8,1 млрд. теңге бөлініп, соның 6-уы пайдалануға берілген. Атап айтқанда, бұлар – спорт кешендері, күрес залы, орталық стадион сияқты маңызды нысандар.

«Меценаттар, ірі компаниялар мен іргелі ұйымдар да осы іске атсалысып келеді. Батыржан Оңғаров атындағы орталық стадионының футбол алаңына «Қазақстан футбол Федерациясы» ассоциациясының демеушілігімен реновация жұмыстары жүргізілді. Федерация басшылығына жетісулықтардың атынан ризашылығымды білдіремін. Осы алаңнан талантты балалар спортта жарқы-рап шығады деп сенемін», – деді Б. Исабаев.

Мұнан соң сөз алған Қазақстан футбол федерациясының президенті Әділет Бәрменқұлов болашақ футбол жұлдыздары осындай ауылдық жерлерден шығатынын, сондықтан жергілікті жерлерде жас балаларды футболға баулудың маңызы зор екенін айтты.

Қазақстан футбол федерациясының президенті Әділет Бәрменқұловтың айтуынша, Президенттің бұқаралық спортты дамыту туралы тапсырмасына сәйкес ҚФФ 2023 жылдың жазында Қазақстанда «ALAŃ» футбол алаңдарын жаңарту бағдарламасын іске қосқан болатын. Бағдарлама 3 жылға созылады және УЕФА қолдауымен жүзеге асырылады. Осы бағдарлама аясында Балпық би ауылындағы Б.Оңғаров атындағы стадионның футбол алаңы жаңғыртылды. *«Негізгі мақсатымыз - спорттық инфрақұрылымның сапасын арттыру, балалар мен жасөспірімдер футболын және бұқаралық футболды дамыту үшін қолайлы жағдайлар жасау. Бұған дейін Ақтөбе қаласындағы №2 БЖСМ стадионында алғашқы жаңартылған алаң пайдалануға берілген болатын. «Алаң» бағдарламасы аясында ел өңірлерінде жалпы саны 20 футбол алаңын осылайша тегін жаңарту жоспарланған»*, – дейді Федерация төрағасы.

Іс-шара соңында ауылдың спортшы балаларына 100 доп таратылды.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

САРҚАН ҚАЛАСЫНДАҒЫ БАЛАЛАР ЖӘНЕ ЖАСӨСПІРІМДЕР СПОРТ МЕКТЕБІНІҢ ҚАСЫНДАҒЫ ОРТАЛЫҚ СТАДИОН СОЛ МАҢДА ТҰРАТЫН БАЛАЛАР МЕН ЖАСӨСПІРІМДЕР ҮШІН САЛАУАТТЫ ӨМІР САЛТЫН ҰСТАНАТЫН ОРЫНҒА АЙНАЛЫП ҮЛГЕРДІ.

ШЫНЫҚСАҢ ШЫМЫР БОЛАСЫҢ

Тұрғындардың бой жазып, сергуіне ықпал етіп, бос уақыт өткізетін спорт нысанының заман талабына сай жаңартылғанына көп болған жоқ.

– *Сарқан қаласындағы орталық стадионды қайта жаңғырту жұмыстарын «Нұр Шапағат Құрылыс» ЖШС жүргізді. 2022 жылы 15 тамызда жасалған №226 келісімшарт бойынша құрылыс жұмыстарының құны 659 057 мың теңгені құрады. Нысан биыл қазан айында қолдануға берілді. Тапсырыс беруші Жетісу облыстық құрылыс басқармасы. Жоғары стандарттарға сай салынған футбол алаңы көрермендер мен жанкүйерлерге арналған жабық трибуналармен қамтамасыз етілген. Сондай-ақ, жүгіру жолағы мен снаряд лақтыратын алаң да қарастырылған,* – дейді аудан әкімінің орынбасары Жомарт Мыңбаев.

«Шынықсаң шымыр боласың» демекші, дене жаттығуы адам баласына қашанда пайдалы. Сол үшін денсаулығымызға аса мән беріп, спортпен айналысу қажет. Дұрыс жаттығу – адамның иммунитетін күшейтіп, дерттерге қарсы тұруға септігін тигізеді. Есте сақтау қабілетін жақсартып, тыныш ұйқы сыйлайтын спорт белсенділікті арттырып, жүрек-қан тамыр жүйесінің жақсаруына айрықша көмектеседі.

Жақсылық ЖОМАРТҰЛЫ
САРҚАН АУДАНЫ

БОКС

«ТАЙСОНМЕН» ЖҰДЫРЫҚТАСАДЫ

КӘСІПҚОЙ БОКСШЫ БЕКМАН СОЙЛЫБАЕВ (17-1, 8 КО) ТРАБЗОНДА (ТҮРКИЯ) ӨЗБЕК БОКСШЫСЫ МЫРЗАМҰХАММЕД ХИКМАТУЛЛАЕВПЕН (9-5, 6 КО) ҚОЛҒАП ТҮЙІСТІРЕДІ. БОКС КЕШІ 2 ЖЕЛТОҚСАН КҮНІ ӨТЕДІ.

Қазақстандық боксшы екінші жартылай жеңіл салмақта WBA Inter-Continental чемпиондық атағына ие. Жекпе-жек те осы салмақ дәрежесінде өтеді және 10 раундқа жоспарланған.

Мырзамұхаммедті Өзбекстанның спорт сүйер қауымы «кіші Тайсон» деп те атайды.

33 жастағы қазақстандық боксшы биыл үшінші жекпе-жегіне шығады. Тамыз айында Бекман Ташкентте украиналық Александр Егоровты үшінші раундта техникалық нокаутпен жеңіп шыққан болатын. Ал наурыз айында филиппиндік Дженел Лаусаны уақытынан бұрын ұтқан еді.

ЖАНКҮЙЕРЛЕР ҚОШЕМЕТІНЕ БӨЛЕНДІ

«ӘЛ-НАСР» КОМАНДАСЫНЫҢ ШАБУЫЛШЫСЫ КРИШТИАНУ РОНАЛДУ АЗИЯ ЧЕМПИОНДАР ЛИГАСЫНДАҒЫ «ПЕРСЕПОЛИСКЕ» (ИРАН) ҚАРСЫ ОЙЫНДА ТӨРЕШІ ҚАТЕЛІГІН ТҮЗЕТІП, ЖАНКҮЙЕРЛЕР ҚОШЕМЕТІНЕ БӨЛЕНДІ.

Ойынның 2-минутында-ақ қонақтар қақпасына бас төреші пенальти белгіледі. Айып алаңы ішіндегі қарбаласта португалдық футболшы жығылып қалған еді. Алайда Роналду ереже бұзылмағанын айтып, төрешіге VAR қарауын сұрады. Қайталауды көргеннен кейін төреші өз шешімін өзгертіп, пенальти алынып тасталды.

«Е» тобындағы бұл ойын 0:0 есебімен аяқталды. «Әл-Наср» 13 ұпаймен топта бірінші орын алып, 1/8 финалға жолдаманы иеленді.

Материалдар massaget.kz. сайтынан алынды.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел. : 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau.offset@mail. ru, www. alatau. kz@mail. ru

БІЛГЕНГЕ МАРЖАН

ҰМЫТ БОЛҒАН ҰЛТТЫҚ ТАҒАМДАР

ҚАЗАҚТЫҢ ҰЛТТЫҚ АСХАНАСЫ АДАМҒА КҮШ-ҚУАТ, ЖАНҒА ДАУА БЕРЕТІН НАҒЫЗ ПАЙДАЛЫ ТАҒАМДАРДАН ТҰРАДЫ. БАСҚАСЫН АЙТПАҒАНДА, ЕТ АУҚАТЫ ҚАЛАЙ ДАЙЫНДАЛАДЫ? ІРІ ҚАРАНЫҢ ЕТІ БОЛСА, ОНЫ 3 САҒАТТАЙ ҚАЙНАТАМЫЗ, ҰСАҚ МАЛДЫҢ ЕТІ 1,5 САҒАТ ҚАЙНАЙДЫ, КӨБІГІ АЛЫНАДЫ, СҮЙЕКТІҢ СӨЛІ СОРПАҒА ШЫҒАДЫ.

Ұзақ қайнап піскен астың құрамында ешқандай зиянды заттар болмайды. Ал енді қарапайым құртты алып қарайық. Қазақта сүзбе құрт, қайнатпа құрт, езбе құрт, сықпа құрт, малта құрт деген секілді құрттың түр-түрі бар. Әрқайсысының пайдасы ұшан-теңіз, құрамы кальцийге бай. Ең бастысы, жасалу технологиясының кереметтігі сол, құрт жылдап сақталады, бұзылмайды.

Ұлттық тағамдарымыздың түрі өте көп. Олардың біразын күнделікті өмірімізде тұтынамыз. Дегенмен, уақыттың желісіне, заманның өзгеруіне орай мүлде ұмытылып қалған тағамдарымыз да жетерлік. Ендеше, бүгінде бізге таңсық болып, ұмытылып кеткен тағамдардың бірнешеуіне тоқталайық.

Төңкерме

Төңкерме тез әзірленетін әрі жеңіл тамақ. Қызып тұрған қазанға бидай ұнын себелей отырып қуырып, басқа ыдысқа салып алады. Сосын қазанға малдың құйрық майын турап шыжғырады. Еріген май үстіне су, сүт құйып, әлгінде қуырылып, дайын тұрған ұнды қосып, тұз салып араластырады. Бұлар толық араласқанда қоюланып, дәмді әрі жұп-жұмсақ төңкерме дайын болады. Бұл тамақты табаққа салып, қасықпен жей беруге болады.

Түте

Халқымыздың ұлттық тағамдарының бірі – түте. Бұл жаугершілік заманда ойлап табылған тағам түрі болса керек. Етті әбден мейіздей қылып сүрлейді де, тұз сіңіп, қатып қалған соң, алдымен балтамен жентектеп шабады. Сонан соң келіге салып, түте түтесін шығарып түйеді. Бұл түте, әсіресе, жолда келе жатқанда тойымды тамақ саналған. «Аттың жалы, түйенің қомында» келе жатып, қоржынындағы түтеден алып, бірер толғаса, өзегі талмай жүре береді деседі. Бұл да - мүлде ұмытылған тағамымыздың бір түрі.

Балқаймақ

Қазақ дастарқанында бүгінде сирек көрінетін бұл тағам кәдімгі қаймақтан жасалады. Жаңа тартылған қаймақты шағын ыдысқа салып, оны май болып сұйылып кетпейтіндей жағдайда баяу қайнатады. Қайнау сәтінде аздап бал, ақ ұн сеуіп, араластырып отырады. Сәл суығаннан кейін кімге болса да, ұялмай алдына қоюға болатын тағамға айналады. Қазақ салтында сары май, балқаймақ, ақлақ жеген қонақтар «бізге ет асып бермедің» деп ренжімейтін болған. Қайта жеңсік тағам бергені үшін риза болып аттанған. Балқаймақ емге де қолданылады. Мұны емшілер әдейі түрлі қоспа жасап дайындаған.

Жөргем

Жөргем ішек қарыннан жөргемдеп дайындайды. Тұздап, кептіріп отқа қарып жесе де болады. Өте пайдалы әрі құнарлы ас, дәрумендерге бай.

Қарын бөртпе

Аты айтып тұрғанындай, бұл қарынға салынып пісірілетін ұлттық тағам. Оны пісіріп дайындау үшін жас ет туралады. Сүйектері ұсақталып шабылады. Сосын айналдырылған қарынға тұз, бұрыш, жуа қосылып, аузын мықтап буады да қазанға салып, суға қайнатады. Оның дәмі қазанға асқан еттей емес, дәмді, хош иісті әрі жұмсақ болады. Қарынның ішінде пісірілгендіктен, өз нәрі өзіне сіңеді. Бұл да көделі тағамдар қатарына жатады.

Бұқпа

Бұқпа – жазда марқаның етінен пісірілетін дәмді, әрі жеңсік тағамдардың бірі. Кейде бір үйге сирек келетін, шақырып келтіре алмайтын сыйлы азаматтар келіп қалады. Қонақтардың уақыты тығыз болған жағдайда сыйлы қонаққа бас тартылғанмен парапар жеңсік ас бұқпа ұсынылған. Қымыз сапырылып, шай қайнап жатқанда, үй иесі бір марқаны сойып, «бұқпа» әзірлей береді.

Марқаның терісі сыпырылғаннан кейін, жіліктері мен омыртқалары өткір балтамен шабылады да қазанға салынады, аздап су құйылады. Қазан беті тығыз жабылады да, ет өз буымен піседі. Кейде оның дәмін арттыра түсу үшін қаймақ та салған. Піскен етті нан салмай-ақ қонақтар алдына қояды.

Май шұрқан

Бұл тағамға қазақтар семіз ет, құйрық шарбы, өкпе, бүйрек қосып қайнатып тұз, сарымсақ, бұрыш салып, үстіне талқан немесе ұн, құрт қосып, майлы тұздығымен жеген. Бұл тағам көбінесе жорықта, жылқы қостарында әзірленген. Бұдан соң май шұрқанды қамырдың ортасына ұсақ туралған майлы ет немесе жанышталған ет салып пешке де пісіруге болады. Майшұрқанды пешке салып пісірерде мүмкіндігіне қарай, ұнды суға емес, сүтке, ол болмаса, жас сорпаға илесе, дәмді және құнарлы болады.

Шыж-быж

Қазақта «Мың сіз-бізден бір шыж-быж артық» деген нақыл бар. Бұл шыж-быж тағамына қатысты айтылған дүние. Әдетте жылқы сойылып жатқанда, қасапшылар құырдақ дайын болғанша жылдам әзірленетін жеңіл тағам дайындайды. Шыж-быж соғымның бүйрегі мен шарбы майын отқа қақтап шала пісіру арқылы дайындалады. Шыж-быжға жаңа сойылған малдың өкпе-бауырын, мойын, төстік етін, жүрек, бүйрегін, сондай-ақ ішек-қарынын да қосуға болады. Жалпы, бұл тағамды «ауыл үйдің арасында араздасып жүрген адамдар болса, солардың көңілін жарастырып жіберу үшін де даярлайды» деседі.

Қара сыбаға

Қара сыбаға – сыйлы адамдар қайтыс болған кезде көзкөргендер ол адамның сыбағасын үзбей, оның отбасына, әйеліне немесе балаларына әдейі жіберіп отырады. Мұны халық ұғымы мен салтында «қара сыбаға» деп атайды. Қазақ сыйлы адамдарына, жақын-туыстарына жыл сайын тиісті сыбағасын сақтап отырған. Оны әдейі сақтау да, сол сияқты тиісті кісілердің келіп өз сыбағасын жеуі де үлкен парыз әрі сыйластық, құрмет белгісі саналған. Сыбаға сақтамау да, сақтағанын барып тата алмау да - бір сын. Бүгінде ұмытыла бастаған қара сыбаға салтының тәлім-тәрбиелік маңызы зор.

Аққұла

Аққұла – бұл ертеде егін егетін елдің бұлжымас дәстүрі болған екен. Қазір халқымыздың салтына айналған аққұла мүлдем ұмытылған. Бұрын әр егінші өзіне қажетті дәнін сеуіп болғаннан кейін әдейі қалдырылған жерге тағы да бөлек дән себетін болған. Ол «аққұла» деп аталған. Бұл қазақшаға аударғанда, «құдай несібесі» немесе «құдай сыбағасы» деген сөз екен. Аққұла өсіп, жиналғаннан кейін жетім-жесірлерге, қайыршыларға және дін жолындағы адамдарға үлестірілген. Бұл елдік дәстүрден қазақ халқының әр шаруашылық иелері тек өзінің ғана емес, жағдайы төмен кедей-кепшіктерді де ұмытпағанын, зор адамгершілік міндеттер атқарғанын көруге болады.

Материл almaty-akshamy.kz сайтынан алынды.

ӨНЕР

«МЕЙІРІМ» шығармашылық орталығының талантты балалары

Райяна АЗАТ

Айша АЗАТ

Аида АЗАТ

Құрылтайшы "АЛМАТЫ-БОЛАШАҚ" АҚ

Баспахана директоры Бақберген ТҮКІБАЕВ

Бас редактор Айтақын БҰЛҒАҚОВ

Редакция алқасы:
Сарби ӘЙТЕНОВА – редактордың орынбасары
Зарина БЫЖЫБЕК – тілші
Гүлнұр БАЙМҰХАН – тілші

Кезекші редактор: З. БЫЖЫБЕК

Алатау

Газет Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінде 2007 жылғы 27 тамызда тіркеліп, № 8639-Г куәлігі берілген.

Газет аптасына бір рет, жұма күні шығады. Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді. Жарнама мен хабарландырулардың мазмұны мен мәтініне жарнама беруші жауапты.

Газет Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32 үйде "Алматы-Болашақ" АҚ филиалы "Офсет" баспаханасында басылады.

Редакция мекенжайы: 040000, Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32-үй, екінші қабат.

Телефондары: 8(7282) 41-11-70, 41-11-42;
E-mail: alatau.offset@mail. ru, www.alatau.kz@mail. ru
Сайты: alatau_gazeti
Газет 07.08.2000 жылдан бастап қазақ және орыс тілдерінде аптасына бір рет - жұма күні шығады.

Таралымы 2700
Тапсырыс № 1412
Индекс 15534